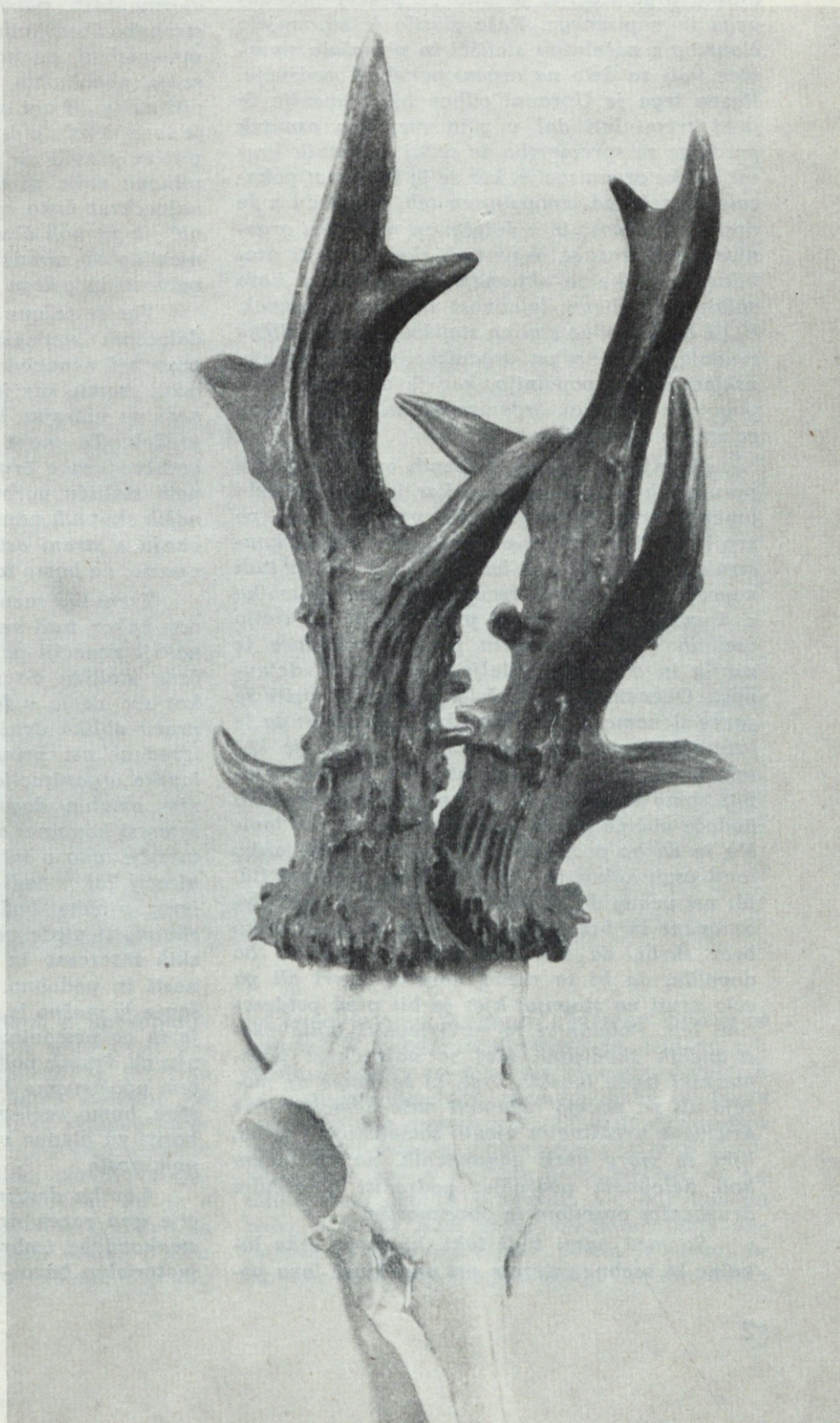

SLOVENSKI PRVAK

UPLENEN 12. AVGUSTA 1962
V GMAJNI OB SAVINJI
LOVIŠČE LD POLZELA
UPLENITELJ FILIP ZAVRŠNIK

Ocena:	Točke
Dolžina rogovja 24 cm	12
Teža rogovja 551 g	55,1
Telesnina 270 cm ²	81
Razkrčenost 10,4 cm — 43 %	3
Barva	4
Grbičavost	3,5
Roži (venca)	3
Konice parožkov	1,5
Pribitek (lepotne točke)	3,5
Skupaj	166,6

Ob nekaterih organizacijskih vprašanjih

Dr. Jože Benigar, predsednik LZS

O mestu in vlogi, posebej pa še o obliki lovske organizacije, je bilo že precej povedanega in napisanega. Naše glasilo je seznanjalo članstvo z načelnimi stališči in prinašalo smernice tudi za delo na organizacijskem področju. Razen tega je Upravni odbor LZ Slovenije že pred tremi leti dal v ožjo razpravo osnutek predloga za spremembo do sedaj veljavnih Pravil lovske organizacije, ker se je že takrat pokazala potreba za izpopolnitev teh, v skladu z že doseženo stopnjo in z določenim razvojem organizacije. Hkrati se je pa tudi skušalo najti pravilnejše oblike za aktivnejšo vključitev v našo splošno družbeno dejavnost in njen napredek. UO LZS je vedno stal na stališču, da se različna mnenja, posebno pa organizacijska vprašanja, vskladijo in izpopolnijo, kar je osnoven predpogoj za enotnost organizacije in uspeh njene celotne aktivnosti.

Mnenja in stališča o raznih organizacijskih vprašanjih so bila različna, kar je samo po sebi umevno, vendar pa so bile vse razprave po svoji obliki in načinu premalo temeljite in konstruktivne, da bi jim lahko hitreje sledili tudi neposredni pozitivni rezultati. Javna polemika v dnevnem časopisju je preveč zašla na linijo osebnih obračunavanj in prav ta tendenca je zavrla in omrtvila nadaljnjo aktivnejšo dejavnost. Obenem so se začele po terenu širiti še razne zlonamerne govorice, kot na primer: da je lovstvo cehovska organizacija in da jo je kot tako treba likvidirati; da ni prav, da smejo loviti samo člani lovske organizacije; da bodo v bodoče občine prevzele v upravljanje vsa lovišča in da bo proti plačilu določene takse lahko lovil vsak kakor bo hotel, kolikor bo hotel itd. Mi vsi vemo, da so taki in podobni glasovi neosnovani in brez vsake podlage in smo lahko brez skrbi, da naša današnja družba ne bo dovolila, da bi se razvoj lovstva zavrl ali pa celo vrnil na stopnjo, kjer je bil pred petdesetimi leti. Pobudniki in razširjevalci takih vsestranskih škodljivih idej so največkrat posamezniki izven lovskih vrst, ki še danes ne morejo ali pa nočejo razumeti naše demokratične družbene ureditve in njenih socialističnih načel, kjer se mora vsak posameznik, na kakršnem koli delovnem področju, podrediti določenim družbenim pravilom in obveznostim.

So med nami tudi taki, ki svoje ozke lokalne in osebne interese pri vprašanju lova po-

stavljajo pred splošno družbeno korist, drugi pa spet trdovratno odbijajo vsako misel o konstruktivnem sodelovanju z ostalimi družbenimi in gospodarskimi faktorji ter ne sledijo splošnim potrebam in nalogam. Zaprti v svoj ozek krog vzbujajo popolnoma upravičen revolt in dajejo povod za izpade proti lovu in lovstvu tistim, ki mislijo, da je lov le golo osebno izživljanje in prirodjen atavizem, divjad pa nepotrebno zlo naših polj in gozdov ali pa merkantilni artikel. V tej zmedi širjenja najrazličnejših alarmantnih, popolnoma neodgovornih in vsestransko škodljivih osebnih mnenj in stališč posameznikov, pa nastopajo tudi taki, ki hočejo svoja popolnoma subjektivna stališča uveljaviti na ta ali oni način. Prav nič jim ni mar, če je to v skladu z današnjimi še veljavnimi predpisi in pravili ali ne. Prav nič jih ne briga, če njihova volja ni volja večine, v imenu katere največkrat čisto samovoljno nastopajo in prav nič jih ne boli škoda, ki jo trpi organizacija in njen ugled zaradi njihove samovolje, gospodovlastnosti in golega egoizma.

Vse te težave se po zakonitosti razvoja na določenih stopnjah nujno pojavljajo in niso prav nič nenavadne. Potrebno se je pač boriti proti vsemu, kar je negativno in škodljivo, obenem pa vztrajno iskati novih poti za hiter napredek. To mora biti vedno osnovna naloga vodstva vsake organizacije. Ob trdnem pravilnem stališču ogromne večine naših članov, ob naših skupnih naporih in ob pravilnem razumevanju s strani ostale družbe, lahko mirno zapupamo, da bomo ta napredek tudi dosegli.

Trenutno razpoloženje in zaskrbljenost lovcev kakor tudi zainteresiranost javnosti v današnji situaciji pa zahtevajo pojasnila za določena stališča do nekaterih načelnih vprašanj, kot so: ali je v lovski organizaciji in loviščih prava oblika družbenega upravljanja in ali so izvedeni vsi principi samoupravljanja; ali je lovska organizacija povezana v komuni s celotnim ostalim dogajanjem in tudi vsklajena z interesi komune; ali so potrebne določene spremembe tako v internih predpisih lovskih organizacij kakor tudi v zakonitih predpisih, in katere; v čem bodo take spremembe koristile skupnosti glede varstva žive narave, gospodarskih interesov in interesov rekreativne dejavnosti in podobno. Odgovoriti na vsa ta vprašanja je možno le, če pogledamo stanje kakršno je in ga postavimo nasproti celotnemu dogajanju na drugih področjih kot primerjavo. Če pri tem upoštevamo še določene specifičnosti v lovstvu, bomo verjetno uspeli vsaj približno odgovoriti na glavna vprašanja in razčistiti osnovne nejasnosti.

Lovska družina kot osnova naše organizacije ima razen društvenega dela in osnovnega strokovnega izobraževanja svojega članstva še materialno bazo — lovišče. Tega je prejela od

Srnji tir
(ob
Cerkniškem
jezeru)

Foto
P. Adamič

družbe preko ljudskega odbora v upravljanje pod splošno veljavnimi pogoji pravnega gospodarjenja, prilagojenimi seveda za tovrstno dejavnost. Ker gospodari celoten kolektiv na osnovi svojih notranjih pravil in sklepov sprejetih na družinskih posvetih (posveti celotnega kolektiva) menim, da je oblika samoupravljanja pravilna in demokratična. Kako pa je z družbenim upravljanjem? Koliko ima vpliva na politiko gospodarjenja v lovišču ostala družba (komuna), ali so preko teh družbenih organov

vsklajeni interesi skupnosti z interesi lovstva in narobe? V nekaterih družinah in celo zvezah imajo že takoimenovane lovske svete, v katerih so zastopani kmetijci, gozdarji, lovci in druge zainteresirane organizacije. Ti sveti vsklajujejo politiko lovskega gospodarjenja z interesi skupnosti, toda bolj v pogledu gospodarskih, ne pa toliko vseh ostalih interesov. Če naj lovstvo poleg ostalega nudi predvsem rekreativno dejavnost za naše državljane, potem je jasno, da moramo pritegniti k upravljanju več družbenih

delavcev, ki bodo morali spoznati lovstvo z vseh aspektov in mu na ta način določiti mesto, ki mu gre v naši družbi. Tako bomo za vedno spremenili ali celo odstranili nekatera popolnoma napačna gledanja na lov in lovce. Taka oblika družbenega upravljanja bo zelo koristila Lovstvu in jo moramo aktivno iskati in izpopolnjevati. Vsako konservativno gledanje ali pa celo skepticizem in negativizem je treba temeljito izkoreniniti. Lovstvo lahko odpre na široko vrata, seveda s takimi obvezami za slehernega, kot jih imamo že danes za člane lovske organizacije.

Lovska organizacija — lovske družine so skrbele do sedaj predvsem za gojitev divjadi, pravilno eksploatacijo, za investicije, za povračilo lovske škode, ki jo je prizadejala kmetijcem in gozdarjem divjad. Postavlja se vprašanje, do katere stopnje smo razvili sodelovanje med zainteresiranimi panogami in kakšni so bili medsebojni odnosi in razumevanje. Lahko bi rekli, da smo bili v glavnem tu dokaj neuspešni in neenotni. Najboljši dokaz je neenak kriterij pri zahtevku povračila škode ob enakih pogojih, tako glede kultur, kot tudi vrste in števila divjadi v različnih predelih; pretirano in tendenciozno prikazovanje števila divjadi in škode od strani kmetijcev in gozdarjev — kar ni v skladu z dejanskim stanjem, pa tudi strokovno nepravilno vrednotenje bonitetnih norm v primerjavi z drugimi naprednimi deželami. Podcenjevana je tudi korist določenih vrst divjadi (perjad) in vrednost kulturnega pomena. Tudi koristi lovskega turizma nekateri precenjujejo, drugi pa podcenjujejo. Skratka, cela vrsta negativnih pojavov, ki so posledica preslabega medsebojnega sodelovanja in vzrok za nepravilno politiko skupnih akcij za korist celotne družbe. Vsaka izoliranost, precenjevanje lastnih in podcenjevanje drugih interesov bo odpadla, če bomo našli zaveznika v skupnih svetih, v katerih bodo še zastopniki ostale družbe. Taki sveti bodo problematiko prenesli iz ozkih krogov strokovno zainteresiranih organizacij na javno tribuno, ki bo v dobri dokumentaciji in prepričevanju našla pravo družbeno oceno za vsako dejavnost in ji dala možnost razvoja ter družbeni pomen.

Lovske družine so gospodarile z izročeniimi jim lovišči po socialističnih načelih in so dohodek iz lovišč vračale v lovišča, kar dokazuje dokaj lep stalež divjadi. Če bi ocenili delo, ki ga opravljajo pri gojitvi člani lovskih družin, bi lahko takoj uvideli, da v splošnem pri nas lovstvo ni in ne bo ekonomsko rentabilno. To je možno le v posameznih predelih, za kar pa so potrebne predhodne velike investicije. Vse to seveda pod pogojem, da turistična konjunktura

ostane, kar pa je vprašljivo. Dokaz velike skrbi za divjad in za pravilno gospodarjenje, je ravno letošnja zima, ko so vse lovske družine v zavešti velike odgovornosti skrbele za krmljenje in varstvo divjadi.

S tem pa ne trdim, da so vse lovske družine gospodarile najboljše in izkoristile vse možnosti za boljše in ekonomičnejše gospodarjenje. Zato je lovska organizacija izvedla kataster lovišč, končuje bonitiranje, pripravlja rajonizacijo, da bodo tako podani vsi elementi za pravilno oceno gospodarjenja, pa tudi za vpliv na pravilno lovsko politiko. Seveda se pa moramo vsi prav resno zavedati, da so tudi pri vsem tem določene omejitve in da teoretični ekonomski računi, brez vsestransko dobro proučenih pogojev, nimajo perspektiv. Lovski turizem je brez dvoma važna postavka tako za lovske družine kakor tudi za skupnost, pa vendar ni neomejena kot si nekateri predstavljajo. Saj zahteva zelo veliko naporov in sredstev za ustvarjanje materialne baze, ki je osnovni pogoj za njegov razvoj. Pri tem ne smemo pozabiti, da je v svetu pri lovskem turizmu močna konkurenca in moramo biti previdni, do kje gredo naše investicije za lovski turizem. Pridružujem pa se onim, ki trdijo, da smo tu še vse premalo storili, da so naše možnosti še vse premalo izkoriščene in da so nekateri lovski kolektivi imeli do tega vprašanja slab odnos in iskali bolj svoje interese, kot pa razumeli interese celotne družbe.

Kaj bi bilo potrebno spremeniti v naših pravilnikih in zakonitih predpisih, da bi lovstvo bolj vskladili z interesi vsega ostalega družbenega življenja, je v kratkem težko povedati. Pravilno rešitev bi mogla dati le širša razprava, v kateri bi moralo sodelovati čim večje število zainteresiranih družbenih činiteljev, predvsem pa člani lovskih kolektivov — lovskih družin. Svoje osebno mnenje v tem vprašanju sem napisal v aprilski številki »Lovca« 1961. O teh problemih je razpravljal tudi Upravni odbor LZS na svoji redni seji dne 2. marca t. l. Za reševanje tega problema je bila imenovana posebna komisija, ki bo analizirala vse probleme ter izdelala pismene zaključke in predloge. O teh bodo potem razpravljali lovski kolektivi in tudi širša javnost. Menim, da bomo po tem lahko jasneje zastopali določena stališča, saj bo njihova kristalizacija rezultat naših skupnih naporov in hotenja.

Prepričan sem, da bomo danes in tudi v prihodnosti našli vedno in povsod družbenemu razvoju in časovnim razmeram ustrezajoče oblike organizacije in ustrezne predpise, ker imam polno zaupanje v konstruktivnost in dobronamernost vseh ljubiteljev narave.

O spolnem razmerju pri srnjadi

Prof. dr. Jože Rant

Naši lovski učbeniki pa tudi predavatelji za lovske izpite še vedno uče, da je za srnjad najboljše spolno razmerje 1:1. Tako trdi tudi tov. Slavko Kovač opirajoč se na knjigo dr. Ükermanna »Das Rehwild und sein Standort« ter me v XLIV. letniku »Lovca« (št. 12, stran 369) poziva, naj mu dokažem, da to razmerje ni pravilno. Tov. Slavku Kovaču se oprostam, da tako kasno izpolnujem njegovo zahtevo. Bil sem namreč skozi vse leto po strokovni plati s pisanjem zelo zaposlen, zato mu šele sedaj odgovorjam. Isto trdi tudi v svojih iz nemških sestavkov povzetih spisih dr. Kurbus.

Danes se lovci radi bahamo, da »gojimo« našo plemenito divjad. Da, s to željo bi morali biti vsi naši lovci prežeti. Res bi morali biti čuvarji in »gojitelji« divjadi. Današnja stopnja kulture in civilizacije zahtevata to od nas, da smo varuhi narave na splošno in da jo ohranimo našim bodočim rodomov vsaj tako kot je.

Današnji lov ni več tisto, kar je bil pred več sto ali tisoč leti, ko je bila divjad takratnemu človeku še glavni del prehrane, ko je moral braniti pred zverjadjo svoje polje, živino in samega sebe. Danes imamo lov tudi za gospodarsko panogo, v prvi vrsti pa za važen činitelj za okrepitev in razvedrilno delovnega človeka, ki dela v zaprtih prostorih. Torej je lov danes zelo važno rekreacijsko udejstvovanje sodobnega uslužbenca v naravi. Število lovcev je prav zato iz dneva v dan večje, delovni človek čuti željo in potrebo, da si v prosti naravi sprostijo telo in živce ter si tako nabere novih moči v poklicu. Seveda pa je danes naša dolžnost, da prav zaradi večanja lovskega članstva z lovskim premoženjem, z divjadjo, smotno gospodarimo in jo ohranimo svojim potomcem. To od nas upravičeno zahteva naš naraščaj. Danes naj lovec vzame iz lovišča le toliko, kolikor je nujno potrebno, predvsem seveda slabo in staro, torej to, kar je neprimerno za razplod. Lovski turizem bi moral po lovski etiki biti na zadnjem mestu. Če pa se je v nekem revirju kaka vrsta divjadi čez mero razmnožila, jo reduciramo na takšno stanje, ki je za to vrsto divjadi optimalno. To stanje pa nam ne narekujejo samo prehranbene možnosti tistega lovišča, temveč tudi splošne gospodarske t. j. gozdarske in agrikulturne zahteve. V tem pogledu nam bo najboljše služilo ravno bonitiranje naših lovišč. Danes bi morali lovci posegati v naravo na splošno le toliko, kolikor dopušča na eni strani optimum lovišča, na drugi strani pa v njem živeča divjad; gospodarske zahteve pa bi morali vsklajevati z lovskimi. Nikakor pa bi ne smel človek posegati v biološko-fiziološke značilnosti divjadi in moramo smatrati vsako poseganje v biološki ambient katerekoli vrste divjadi za **grob prekršek proti naravi**.

Današnji lovec naj skrbi, da bo imela divjad svoj primeren življenjski prostor, ki ustreza prirojenim značilnostim tiste divjadi. Tako naj ima srnjad tak življenjski prostor, ki ji bo nudil najboljše življenjske pogoje, t. j. zadostno prehrano in mirno življenje v mešanem gozdu in pašnikih. Mimo osnovne življenjske zahteve, primerne in zadostne prehrane, potrebuje tudi divjad v svojem življenjskem prostoru — v lovišču — mir, predvsem ko

raste njen mladi rod, ki ga moramo zaščititi pred roparicami, pred divjim lovstvom predvsem tedaj, ko vodijo matere mladiče in v hudih zimskih stiskah. Res je, da se nekatera divjad, npr. srnjad, razmeram, v katerih živi, kaj hitro prilagodi. Ob prometnih cestah se kmalu počuti kaj varno in je v nekih revirjih postala srnjad že na pol krotka, kar pa seveda za njo ni najboljše.

Če smo sodobni lovci postavili zahtevo, da moramo pri divjadi ohranjevati njene biološke in fiziološke lastnosti in značilnosti, ne bo vsakemu umljivo, zakaj bi se vpletali ravno v spolno razmerje, ki naj bi bilo za srnjad ravno 1:1 najboljše. Takega razmerja v prosti naravi nikoli ne zasledimo. Zakaj ne zahtevajo v zvezi s prejšnjim sodobni lovci tudi za ostalo parkljesto divjad, za gamse in jelene, isto spolno razmerje. Trditev, da je za srnjad in njen razvoj najboljši pogoj, če je v spolnem razmerju 1:1, bi morala imeti utemeljeno podlago. Postavlja se vprašanje, ali je srnjad pri spolnem razmerju 1:1 telesno najbolj razvita v mesu in v trofeji, ali pa se je ta zahteva porodila iz mnenja, da se pri tem razmerju srnjad preveč ne razplodi in da je lov na srnjaka, posebno ob prsku, lažji. Če se je v nekem lovišču srnjad preveč razmnožila, da je srn proti številu srnjakov preveč, je to pač znak nepravilnega lovskega gospodarjenja.

Z uravnavanjem spolnega razmerja ne moremo nikakor vplivati ne na telesni razvoj srnjadi, ne na njeno težo, ne na zunanost in tudi ne na rogovje. Na vse značilnosti, ki so bistvene za to vrst divjadi, vplivajo v glavnem dednostni vplivi — geni, ki so tej divjadi lastni, za njo specifični in ki dajejo karakteristiko njenega življenja na splošno. Geni niso specifični le za srnjad, temveč so posebnosti in odločilni za vsak živ organizem. Vsako živo bitje ima svoje lastne gene — dednostne činitelje, ki določajo npr. kdaj bo pričela izrast in izpad mlečnih ter stalnih zob, kdaj rasti in odpad rogov, kdaj se bo prebarval kožuh itd. Vsi ti življenjski pojavi so za vsako živalsko vrsto in za vsakega posameznika te vrste značilni in se dedujejo po določenem dednostnem redu.

O genih je bilo v našem glasilu že večkrat govoreno. Ta besedica je zadnja leta med znanstveniki, predvsem med biologi, pogosten predmet razprav. Dednost je že od nekdaj zanimala človeka, pojem dednosti pa je še zelo zamotan. Šele zadnja leta so s pomočjo kristalografije, biokemije in elektronskega mikroskopa le delno razvozlali in osvetlili ta problem, ključ do življenja. Letošnja Nobelova nagrada za medicino F. R. H. Crick in Maurice H. Wilkings sta bila nagrana ravno za odkritje in razlago dednosti in genov.

Sodim, da bi koristno izrabil priložnost, da bi našim lovcem prav na kratko razpočel ta problem, ki — kot je videti — že ponjenuje biti problem. V kromosomih (dednostni del celice) sta dve vrsti molekul; dezoksiribonukleinska kislina (okrajšano DNA) in ribonukleinska kislina (okrajšano RNA), kateri imajo za prava nosilca dednosti. Celica so mikroskopsko majhne galertne kepice zelo kompliciranega sestava. V teh kepicah je vedno navzoča DNA in RNA kot delna sestavina kromosoma, katerega imamo za mitozni aparat, se pravi, tu se celično jedro deli v dve novi jedri in celica v dve novi celici.

DNA pa je sestavljena iz dvojnih spiralnih niti in predstavlja dolgo verigo neke vrste sladkorja (dezoksiriboze) in fosforne kisline, ki se na tej verigi enakomerno vrstita. Vsaki molekuli tega sladkorja je pridjana po ena baza, ki pa ni vedno ista. Je ali iz vrste purinskih baz (adenin ali pa gvanin) ali pa iz vrste pirinskih baz (thymin ali cytosin). Dejstvo pa je, da se adenin veže le s timinom in gvanin le s citozinom. Na ta način je podana mož-

nost, da je DNA sestavljena iz dvojnih niti, RNA pa samo iz ene. Obe niti DNA-molekule sta povezani tako, da se adenin ene niti veže s timinom druge niti, gvanin ene niti pa s citoznom druge. Vsak tak vrstni red baz na eni niti določa vrstni red na drugi strani molekule. RNA molekula pa se razločuje od molekule DNA v tem, da ima namesto sladkorja dezoksiriboza in namesto baze timina uracil in da jo sestavlja le ena spiralna nit. RNA-molekula vsebuje tudi kisik, dušik, ogljik in fosfor.

Proces deljenja celice in hkraten prenos dednosti bi smeli primerjati z majhno kemično tovarno, v kateri so organizatorji geni — nosilci dednosti. Ti skrbe, da delavci in nameščenci te tovarne (beljakovine — proteini) delajo natančno po navodilih. Proteini pa delajo po postavljenih predpisih le, če ostajajo v vsaki generaciji isti. To lastnost imenujemo tudi reduplikacija. Geni-organizatorji pa delujejo v tej tovarni na najbolj enostaven in zanesljiv način, da izdajajo za izdelavo proteinov natančne instrukcije in skrbe, da so naročila do podrobnosti izpolnjena. Povelja izhajajo iz DNA, RNA pa je le kurir teh poveljnikov. Nasledstvo poteka po načinu Morsejeve pisave, črke in pike nadomeščata v vrstnem redu purinska in pirinska baza DNA-molekule. Ko se torej celica deli, se tudi molekula deli v dva enaka dela: en del ostane v stari celici, drugi pride v novonastalo celico in s tem se prenašajo — dedne značilnosti. S kakimi težavami se bore znanstveniki, predvsem biokemiki, naj navedem, da je molekula DNA dolga 30 Å in prav toliko široka (1 Å = Angström, izgovori ongstrem) je 10⁻⁶ mm, tj. en milijoninski del milimetra.

Na razvoj organizma zelo vplivajo mimo dednostnih činiteljev tudi zunanji vplivi kot npr. prehrana, njen sestav, količina, klimatske razmere, bolezn, poškodbe itd. Za telesni razvoj je tudi zelo važno, v kakšnih razmerah sta živala breja srna in mladič v prvem letu. Na telesni razvoj tudi zelo vpliva krvno sorodstvo, o čemer sem v glasilu že pisal. Mimo vseh teh velikih problemov pa vpliva na razvoj in rast vsakega živega bitja tudi njegova konstitucija. Vsi ti številni dedni (notranji) in zunanji vplivi pa se med razvojem nenehno prepletajo. Tako imamo pri vsakem živem bitju, torej tudi pri divjadi, pozitivne vplive, se pravi, da se zunanji činitelji skladajo z dednostnimi vplivi istosmerno, pozitivno. V takem primeru se organizem lepo razvija, je krepek in odporen. Kjer pa vplivajo zunanji činitelji na razvoj negativno, dednostnim činiteljem nasprotujoče, pa čeprav so ti v vsakem pogledu ugodni, se bo organizem razvijal drugače kot bi se lahko, če bi bili še zunanji pogoji za razvoj ugodni. Torej sta razvoj in rast telesa odvisna ne le od genov, ampak tudi od zunanjih in še mnogih drugih činiteljev. Kajti narava je obsežna knjiga, iz katere lahko mnogo beremo, pa nam še vedno ostane mnogo neznanega. Zato menim, da je v tem pogledu vsaka matematika neprimerna. Lovska filozofija se lahko izživlja samo za zeleno mizo — vendar ne rodi uspehov za prakso.

Tako smo prišli do vprašanja, ali lahko tudi spolno razmerje vpliva na zunanost divjadi? Menim, da bi taka trditev ne imela nikakega odnosa do biološko-fizioloških življenskih pogojev pri divjadi, da je neutemeljena, če že ne nespametna, in da je že skrajni čas, da se lovci otresemo zastarelega mišljenja, ki je nemara nemškega izvora. Kako malo lahko vplivamo na dednost (gene), naj spomnim samo na verske obrede obrezovanja moških novorojencev judovske in muslimanske vere, ki se skrbno vrši že tisočletja, pa se njih moški potomci še vedno rode taki kot moški potomci ostalih ver po širnem svetu. Tudi rezanje repov pri nekih pasemskih psih se bo moralo trajno na-

daljevati, ker nikoli ne bomo doživeli, da se bodo rodili npr. ptičarji s kratkimi repi.

Srnjad spada med parkljarje, med rastlinojedo divjad, ki živi v naravi v tropih. Prav tako tudi gamsi, jeleni, bizoni, vse vrste antilop in gazel. Zadnji dve vrsti živita v tropičnih krajih v gručah ali pa po več sto živali skupaj. Vemo, da se od teh velikih tropov loči le na starost star samec — samotar, ki ga odstrani lastna družba, ali pa se odstrani sam, ker čuti, da je postal za trop breme, ovira. Tudi srnjad živi pozimi v tropih, ki se na spomlad večinoma razidejo in pogosto živita skupno življenje po ena srna in en srnjak. Neredko najdemo v tem času tudi posameznike: to so breje srne oziroma kasneje vodeče matere ali pa starejše jalovke in ostareli samci. Ob času paritve pa se taka družinska idila lahko zelo spremeni. **Popolnoma sem prepričan**, da srnjak ob prsku ne ne zaskoči samo »svoje srne«, ampak da skoči tudi »čež ojnice« in da zaskoči tudi druge, dve, tri ali celo več, se pravi, da je srnjak »mnogoženskar«, kar opazamo ne samo pri parkljarjih, temveč večidel pri vseh živalih. Tudi človek ni izjema, saj najdemo pri nekih verskih sektah primitivnih narodov še danes mnogoženstvo. To je moški naravi na splošno prirojena lastnost. Današnji človek živi pač v monogamiji, ker ga je do tega privedla privržajenost, deloma verski nagibi, v glavnem pa socialni momenti in civilizacija. Pa kljub vzgoji in današnji družbi se redno dogaja, kot nam vsakdanje življenje kaže, da tudi sodobni moški radi skočijo prek ojnice. To se je dogajalo in se bo tudi v bodoče, ker nam je to prirojeno, oziroma smo to podedovali.

Prav gotovo srnjak ob času paritve ni zadovoljen samo z eno srno, ampak zaskoči — kot to vsako leto vidimo — več srn. Tudi njegovemu podedovanemu nagonu ne smemo odrekati teh zahtev s postavko, da je spolno razmerje 1:1 zanj najbolj ugodno. Pripominjam še, da srnjak pri prsku ne upošteva krvnega sorodstva, kot je to uvedeno pri ljudeh, ker pač srna ne nosi s seboj niti rojstnega lista niti rodovnika. Zato sodim, da je spolno razmerje 1:1 za srnjaka le preozkoskrčno odmerjeno, ampak bi mu morali — tako menim — dopustiti kot največ razmerje 1:3. Vsako višje razmerje pa bi imelo za posledico — kar omenja dr. Kurber kot pravilno — da bi se ta vrsta divjadi v revirju prehitro množila, čemur bi verjetno sledil slabši telesni razvoj pri potomcih. Previsokemu številu enovrstne divjadi bi sledila slaba telesna kondicija, ker bi lovišče ne nudilo dovolj primerne hrane, posebno ne v zimskem času. Pa tudi lovsko izživljanje bi bilo pri nesorazmernem spolnem razmerju dolgočasno, ker bi pri preobilici srn le redkokdaj naleteli na srnjaka. Z vsiljenim spolnim razmerjem 1:1 bi torej prav nič ne vplivali na telesno kvaliteto, ker je le-ta edinole pod vplivom dednosti, ki jo nosita v sebi srna in srnjak. Pri tem je pa popolnoma vseeno ali srnjak zaskoči eno ali več srn, ker s tem aktom prenese samo svoje gene in svoje dedne značilnosti na potomce. Ta resnica se nam jasno kaže pri ljudeh, na enojajčnih in dvoajčnih dvojčkih in v krajih, kjer je še v navadi mnogoženstvo kot npr. pri raznih arabskih šejkih in kraljih, ki imajo številno družino, v kateri je le en oče in mnogo mater. Ti otroci se razlikujejo po zunanosti in značajih le toliko, kolikor prevladujejo geni enega ali drugega roditelja.

K dejstvu, da je **spolno razmerje 1:1 z lovskega vidika** najugodnejše, bi pripomnil naslednje:

Zanimivo je vprašanje, kako so prišli stari gozdarji — lovski čuvaji na misel, da je za srnjad spolno razmerje 1:1 najboljše. Vsiljuje se mi mnenje, da le iz lovske komoditete in iz koristolovstva. Pridržavam, da je bila lovska kultura v minulem stoletju pri Nemcih, Francozih in Angležih na najvišji

Na
Ljubljanskem
barju —
v megli

Foto
F. Koprivnikar

ravni. Plemenitaši in veleposestniki so imeli obširna posestva in lastna lovišča. Njihove gozdove in lovišča so upravljali gozdarji, ki so bili večinoma hrkati tudi lovci. Ko je prišel tak »veliki gospod« na lov, ni bilo lovskemu nameščencu vseeno, ali bo »gospod« kmalu prišel do plena ali se bo moral zanj dalj časa truditi (kot primer: v času srnjega prska). Če je bilo seveda v revirju malo srn, je bil srnjak že po prvem pisku na tarči, ker je bil ljubezni potreben. V revirjih pa, kjer je bilo mnogo srn, pa srnjak ni bil voljan, da bi na vsako »trobento« skočil. Prav isto opazamo tudi v naših revirjih, ki so polni srn. Tam je klic na srnjaka slab. Kjer jih je pa malo, je odziv na klic uspešen.

Ponavljam svoje prepričanje, da srnjak ob prsku ne zaskoči le ene srne, ampak več. To opazujemo dnevno tudi pri jelenjadi. Jelen zelo skrbno čuva svoj harem košut, ljubosumno odganja svoje mlajše in slabotnejše tekmece, z njimi se spusti v hude boje. Med to hudo krvavo borbo pa pridejo stranski opazovalci, mlajši jeleni, kaj kmalu na svoj račun. Isto opazamo za časa prska pri gamsih. Star samec budno čuva svoj trop koz pred vsiljivci in jih odganja na velike daljave. To priložnost pa uporabijo mlajši in pridejo kaj hitro do zaželenega akta. Ta pojav je v naravi na dnevnem redu in tudi v živalskem svetu je ženska zvestoba hudo problematična.

Da ni v naravi pri živalih spolno razmerje 1 : 1 edino pravilno, naj lovci, ki se zavzemajo za to razmerje, in tisti, ki mislijo, da so v logiki doma, vsaj enkrat logično sklepajo, da bi tudi naši živinorejci morali zahtevati za vsako kravo po enega bika. Vemo pa, da tako ne delajo, ker bi bilo presmešno, če bi živinorejci posnemali pri tem lovške zahteve. Nasprotno: danes veterinarji z uspehom umetno osemenjujejo in ne opazajo pri umetno osemenjenih teletih nobenih degeneracijskih znakov. Pred kratkim je taka krava dala lastniku, mojemu znancu, kar dva telička. Pri govedu je človek zelo občutno posegel v biološki proces. Takih posegov pa seveda ne moremo opravljati pri divjadi.

Tudi si s praktičnega lovškega vidika težko predstavljam, da bi lahko imeli v revirju stalen srnji stalež 1 : 1. Prav težko je, to vemo dobro vsi lovci, dognati v revirju že natančno število ene div-

jadi, še teže pa število enega in drugega spola. Pa vzemimo, da se nam je eno leto res posrečilo spraviti srnji stalež v približno razmerje 1 : 1. Če smo določili za odstrel število srnjadi, bomo morali pred prskom vendar še odstreliti nekaj slabih srnjakov iz čisto vzrejnih zahtev. Temu bo ob prsku že sledilo porušeno spolno razmerje 1 : 1 v srnjakovo škodo, ki bo tem večja, kolikor več je bilo pred prskom odstreljenih slabičev. Dr. Kurbus navaja v svojem prevodu tabele o razplodu srnjadi pri različnem spolnem razmerju od 1 : 1 do 1 : 5 in še naprej ter dodaja, koliko bi se v vsakem primeru povečalo številčno stanje srnjadi. Vse te tabele so matematično neoporečne, vendar le na papirju in za zeleno mizo. Tak program je pravilen le matematično, narava pa računa z realnejšimi računi in z povsod prisotno besedico »če«. Že takoj spomladi, ko smo pravkar dognali spolno razmerje 1 : 1, se to lahko že v nekaj dneh spremeni. Ker prav spomladi srnjad rada oboleva npr. na driski, za katero lahko nekaj živali pogine, pa prav gotovo ne v razmerju 1 : 1. Srne spomladi poležejo mladiče, po enega ali po dva, tudi prav gotovo ne v razmerju 1 : 1. V naravi se rodi ponavadi več moških kot ženskih potomcev, med življenjem pa se to razmerje navadno obrne, da je na starost več ženskega kot moškega spola, ki je vse bolj izpostavljen nevarnostim. Koliko mladičev pa po rojstvu pogine ali pa je plen roparic? In zopet ne moremo natančno dognati razmerje kot tudi ne v primeru hude zime, ko je pogin zopet velik. Vsi ti momenti vplivajo kot številne neznanke na eni strani na kvaliteto divjadi, na drugi strani pa na številčno stanje in spolno razmerje v revirju. Zaradi tega se v praksi ne moremo prav nič opirati na še tako matematično idealen račun. Narava dela in snuje po svoje in pogostokrat popolnoma drugače kot si mi želimo.

Da je težko obdržati trajno spolno razmerje 1 : 1, pa se moramo krivde zavedati vsi lovci: Dolej sem redno našel revirje, v katerih je bilo spolno razmerje vedno na škodo srnjaka, kajti vsi le preveč radi streljamo po srnjakih zaradi trofeje, medtem ko srn iz nekega omalovaževanja ne streljamo. Prav zato so nekatere lovške družine uvedle proti tem razvadam sankcije: za vsakega uplenje-

nega srnjaka mora lovec odstreliti še po eno srno ali pa so uvedli celo denarne sankcije. Priznavam, da takega idealnega lovišča ne poznam niti iz predvojnih niti iz povojnih let, kjer bi se lovci trudili, da bi vsaj enkrat dosegli stanje želenega razmerja. Prepričan sem, da je razmerje 1:1 le izumetničena fraza, ki se ponavlja skozi desetletja, ki jo lovci kopirajo, ne da bi kdo stvar samokritično obdelal in se preveril, v koliki meri je mogoče to razmerje doseči. Zato mi tudi knjiga dr. Ükermanna »Das Rehwild und sein Standort«, na katero se opira tov. Kovač, ne zadostuje, ker mi to, kar v njej piše, še ni dokaz resničnosti in dosegljivosti. Verjamem le to, kar mi je po samokritičnem predudarku razumljivo.

Zato menim, da je spolno razmerje 1:1 le idealna želja, ki pa za srnjači rod ni ravno najboljša. Po mojem mnenju je ugodneje, če ima srnjak na voljo ne eno, ampak dve do tri srne. Večje število srn pa bi zopet ne bilo primerno, ker bi se stalež srnjadi le preveč povečal, kar tudi dr. Kurbus pravilno trdi. Zato bi bilo pametneje trdit, naj se dovolj pri srnjadi spolno razmerje od 1:1 pa do 1:3. Višje razmerje med srno in srnjakom bi ne bilo ugodno za srnjad samo, ker bi ji revir zaradi prevelike obljudenosti ne mogel nuditi dovolj prehrane.

Ko že govorim o najboljšem in o zboljšanju kakovosti srnjadi, bi ponovno omenil, da je odločilne važnosti **krvno sorodstvo**. O tem sem v glasilu že pisal.

Krvno sorodstvo obsega: roditelje, otroke, strice in tete, bratrance in nečake. Zakonska zveza je v ožjem sorodstvu od oblasti prepovedana in se le v izjemnih primerih dovoljuje v tretjem kolenu, med bratrance in sestričinami. Ta prepoved je nastala zato, ker se je izkazalo, da kažejo iz najožjega sorodstva izhajajoči potomci slab telesni in umski razvoj, da so neredko telesni in duševni kreteni — bebci. Pogosto opažamo to v krajih z raztresenimi naselji na velike razdalje, kjer se prav zato ljudje pogosto ženijo med seboj. Tako ima npr. skoraj vsaka vas v alpskem svetu enega ali več »vaških tepčkov«. Podobno nam kaže zgodovina: člani nekaterih vladarskih rodbin so se ženili v ozkem krvnem sorodstvu, da bi si povišali položaj in povečali posest, so pa obratno oboje, če že ne v prvem pa v naslednjih rodovih zgubili.

Foto Rado Čenčič

Prav tako se trudijo živinorejci in kinologi, da ne pride pri govedu ali psih do ožjega krvnega sorodstva in tako do — degeneracije. Za vzor so nam kinološki rodovniki. Pa tudi skrb nas, lovcev je, da ne pride pri nekih vrstah divjadi do kvarnega krvnega sorodstva, tako pri zajcih, fazanih in jerebica. Za te vrste divjadi zahtevamo v določenih obdobjih uvoz samcev ali samic iz zelo oddaljenih revirjev, da tem vrstam »osvežimo krl«. Le za srnjad nismo še doslej v tem pogledu ničesar storili! Naša srnjad je postala že predomača, pogonov na srne ni več in če že kak brak, ki pa mora biti »kratkih nog«, le malo razpodi srne, že vpijemo nanj: »fuj, srna!« Srnjad se le prestavi iz dolinice v drugo, na polju pa le iz ene remize v drugo, ali kar se dogaja še pogosteje, da napravi le ozek krog z enega konca remize in se na drugi strani vrne v isto remizo. Naslednji dan pa so vse srne in srnjaki zopet na svojih starih mestih. Ni torej čudno, da pride do oploditve med krvnimi sorodniki, med očetom, hčerjo, sinom in materjo. Pri tem se prenašajo v podvojeni meri kvarne lastnosti na potomce — srnji stalež postaja slabši telesno in v trofejah. **To vprašanje se mi zdi zdaleč bolj važno in resno kot pa vprašanje spolnega razmerja 1:1 in bi bilo želeli, da bi se o njem lovci v našem glasilu resno razpisali in postavili smotrne predloge.** Enkrat sem že dal primerne nasvete, vendar moji predlogi nekaterim lovcem niso bili všeč in so jih celo vzeli neresno.

Vsemu doslej povedanemu sledi naslednje: Oploditev sama vpliva prav malo na poznejšo telesno stanje divjadi. S spolnim aktom se prenašajo le dednostne značilnosti, pri tem pa je vseeno, ali je spolno razmerje 1:1 ali pa 1:100.

Na telesno stanje vplivajo v glavnem tako imenovani **zunanj faktorji** (činitelji). Ti so: klimatske razmere in predvsem prehrana. Kar se tiče prehrane je zelo važno, če jo ima srnjad dovolj v pozni jeseni, pozimi in v zgodnji pomladi, ko srnjakom raste rogovje. Za telesni razvoj je važen tudi **sestav prehrane**. Problematičnost prehrane odloča tudi pri brejih srnah pozimi. Če bodo v tem času dobro prehranjene, nam bodo dale naraščaj v dobri kondiciji. Odločilno je nadalje, koliko časa se mladič hrani pri srni in kako preživi prvo zimo. Za njegov telesni razvoj je tudi zelo odločilno, kako je preživel prvo leto življenja, če je imel dovolj hrane in če je bil zdrav. Ponovno naglašam, da je to predvsem bistveno za telesno kondicijo srnjadi. Ta problem bo verjetno prav letos odločilen, ko so breje srne trpele najhujše pomanjkanje. Zato zaskrbljeni pričakujemo, da bo letošnji naraščaj poležen v zelo slabi telesni kondiciji. Pri nadaljnjem telesnem razvoju odločajo tudi bolezni in telesne poškodbe, ki lahko zelo klavarno vplivajo na ves organizem. Odstavek končujem s krvnim sorodstvom — ki pa že spada k **notranjim (genetskim) činiteljem** — z vsemi njegovimi slabimi posledicami.

Z lovskega vidika menim torej, da je za lovišče najboljši stalež pri spolnem razmerju od 1:1 do 1:3. Naglašam, da je tako razmerje »še dopustno«. Preko tega razmerja bi bilo lovišče na splošno s srnjado prenasličeno, ker bi se pojavilo vprašanje, ali zmore lovišče to srnjad tudi prehraniti, predvsem pozimi. Preekstremno razmerje bi bilo tudi za lovce zelo dolgočasno, ko bi gledali v revirju samo srne, srnjaka pa videli le na vsake »kvatre«. Zato lovimo in upravljamo lovišča smotrno in predudarno, pa brez vsake matematike tako, kot je za določeno lovišče najprimerneje.

Ob koncu naj izrazim mnenje, da bi bilo v splošno zadovoljstvo, če bi komisija, ki bi jo sestavljali člani Lovske zveze, pregledala naše učbenike na vsebino in izrazje, kajti tudi lovska znanost gre svojo razvojno pot.

Lovci in divjad

Karel Raiter

Biti ali postati pravi lovec, lovec ljubitelj in gojitelj divjadi po srcu, brez dvoma ni lahka stvar. Komur to ni prirojeno, bi se moral zavestati dolžnosti, da si to privzgoji. V javnosti prevladuje mnenje, da je vsak lovec, ki je član lovske organizacije, vsak ki nosi lovsko puško in vsak, ki se pokriva z mogočno operjenim in z lovskimi znaki olepotičenim klobukom. Da temu ni povsem tako, želim v nekaj vrstah podati podobo takih lovcev in njih odnosov do divjadi.

Danes, ko je v lovsko organizacijo in v ta šport možen vstop vsakemu državljanu in ima tudi pravico do tega, če ni navzkriž z zakoni o lovu in o nošenju orožja, se sprejemajo v lovske družine osebe z zelo različnimi nazori in gledanji na lov in lovstvo sploh. Da se sprejemajo taki ljudje v lovstvo, je enostavno zato, ker ni nikjer omejeno število članov lovske organizacije na dano površino lovišča. Dalje je povprečnemu prosilcu težko odkloniti prošnjo za sprejem z utemeljitvijo, da nima moralnih kvalifikacij za lovca, če ga pa člani često v tem pogledu ne poznajo. Še težje je med člani v lovski družini, kjer posamezniki skušajo včasih doseči ali uveljaviti svoje težnje z dokaj nečednimi hotenji. Le-ti si skušajo pomagati s tem, da prigovarjajo in uvajajo v lovske vrste osebe, njim enakih nazorov ter tako skušajo ojačati svoj vpliv v lovski organizaciji. Da je dotok novincev še bolj vabljev, se materialna plat v lovskem športu nepoučenim prikazuje v čisto drugi luči. Prošnje po navadi vsebujejo vse najboljše obete in prosilci v največ primerih niso seznanjeni niti z lovskim zakonom niti s poslovníkom niti s pravili lovskih družin, a vendar to navajajo samo zato, da uspejo priti v lovske vrste. Kaj kmalu so ti obeti jalovi.

Povsem prav je, da se poštenemu državljanu (prosilcu) nudi možnost udejstvovanja v zeleni bratovščini. To stališče sem zastopal vedno, vendar smo tu poklicani lovci upravljalci naših lovišč, da nekaj ukrenemo. Mislim, da je dozorel čas, da v naše vrste sprejemamo le prosilce, ki se bodo izkazali kot resni ljubitelji te vrste športa, narave in kar je najbolj važno, ljubitelji divjadi.

Lovske družine bi morale imeti temu ustrezno sredstvo, kar naj bi bila 2 letna kandidatna doba, staž, kar bi moralo veljati brez izjeme. Obvezna dolžnost kandidata bi morala biti, da se udeležuje lovskih posvetov, delovnih akcij in vsaj $\frac{2}{3}$ lovov v sezoni, kot gonjač-opazovalec.

Jelendol — jeleni pobirajo
divji kostanj

Foto St. Lenardič

Le tako je upati, da bi v bodoče prišli do lovske zdravega in pravičnega mladega kadra.

Za lov je potrebno nešteto veščin, ki jih nobena literatura ne more tako temeljito obdelati in prodati kakor to lahko nudi narava, če ima lovec odprto oko in uho. Potrebno je trdnosti, izdržljivosti, premagovanja, plemenitosti, pravičnosti in lovskega tovarištva. Skratka, kandidat ima vse pogoje in možnosti, da samega sebe preizkuša, z udeležbo in odnosi pa pri članih lovske organizacije ustvarja zanesljive pogoje za pravilno vrednotenje njegovih kvalifikacij.

Kandidat, ki bo v stalnem kontaktu z naravo, divjadjo in lovci, bo lahko pokazal svoje dejanske nagibe do lovstva.

Vendar mora pri ocenjevanju, presoji in sprejemanju kandidatov obveljati načelo dejanskih vrednot posameznikov, ne glede na sorodstvene ali prijateljske vezi, ker se sicer vse skupaj izmaliči v golo formalnost, ki pokaže zgolj nezrelost in neresnost članov. Lovske družine, ki bi tako preizkušenega kandidata s pravilno oceno njegovih kvalifikacij sprejele v svojo sredo kot mladega člana-lovca, prav gotovo pozneje ne bi imele z njim nevšečnosti in komplikacij, ki so sicer pogoste v naših organizacijah.

Lovske družine so dolžne s tovariškimi odnosi po svojih starejših članih mlade lovce vzgajati v duhu lovske pravičnosti in dobrega gospodarstva ter v zavesti dolžnosti in odgovornosti.

Prav gotovo je v vsaki lovski družini nekaj takih članov, ki so pravilne vzgoje mladih lovcev zmožni. In če so mladi lovci etično prosvetljeni, bodo za vse to hvaležni.

Tako ocenjeni in vzgojeni mladi člani, po sprejemu prav gotovo v nobenem pogledu ne bodo odpovedali. Tak član ne bo odpovedal tudi ob najtežjih pogojih (vremenske nepravilnosti na lovih, pri oskrbovanju in krmljenju divjadi itd.) pri nalogah, ki se jim bodo postavljale. Konkretno bi se dotaknil naloge oskrbovanja divjadi s hrano v zimskem času ter njene zaščite pred roparicami.

Vprašam, ali smo tudi zdaj vsi lovci občasno in pogosto z nahrbtnikom v lovišču, kakor v jeseni na lovih? Ali tudi sedaj radi zahajamo v lovišče, da rešimo in oskrbimo divjad v stiski? Roko na srce; pri tem spoznamo, kdo je pravi lovec, ko je treba vsaj trikrat tedensko gaziti globoko, včasih tudi kilometre daleč ter nositi bremena krmil za divjad. Ali se bo mogel opravičiti lovec, ki morda tedensko enkrat ali sploh ne pride na krmišče? Če pa že hodi ali vedno tudi s čistimi in najboljšimi nameni? Tu je vsak izgovor jalov — tu je živa divjad, ki je potrebna oskrbe, ki mora živeti. V tem požrtvovalnem delu se zrcali velik del lovske pravičnosti oziroma dolžnosti do divjadi in do naše skupnosti. Tukaj odpovedo vsi tisti »lovci«, ki sicer z govorništvom rešujejo lovske probleme.

Zatorej pri sprejemanju novih članov budno pazimo, da v naše vrste pridejo res ljudje, ki obetajo biti pravi lovci.

O trakuljah psov

Vet. Stanko Arko

Trakulje so črevesni zajedavci ali paraziti, ki se preživljajo na račun svojega gostitelja. So belkasti, ploščati črvi, podobni nazobčanem traku, ki ga sestavljajo posamezni, zaporedoma nanizani členki. Odtod tudi ime trakulja.

Trakulj je dosti vrst a značilno zanje je, da se razvijajo vedno v dveh vrstah živali ali pa v živali in človeku. Zadržujejo se v tankem črevesju.

Pri trakuljah razlikujemo razmeroma majhno glavo in členke. Na glavi imajo prisrke in venec roženih kaveljčkov s katerimi se trdno zasidrajo v črevesni sluznici (glej sliko). Členki trakulje so polni trdoživih jajčec oziroma zarodkov, ki kljubujejo izsušitvi in zmrzali. Trakuljava žival odlaga posamezne zrele členke ali odrivke s svojimi iztrebki na prosto. Končno pride ta zalega s hrano ali pitno vodo v prebavila drugih živali ali človeka. Vsaka žival ima svoje vrste trakulj. V črevih se iz zarodkov sprostijo ličinke, ki pa imajo že omenjene kaveljčke, s katerimi se prerijejo skozi steno črev. Nato jih kri odplavi v razne telesne organe, največ

v pljuča in jetra, kjer navadno obtiče in se zasedrajo. Okoli ličinke se stvarja motno prozoren mehurček, napolnjen s tekočino, v kateri vidimo drobno zrno, ki je glava trakulje. Tem mehurčkom pravimo ikre a večje imenujemo mehurnjaki. V teh mehurnjih zbrsti potem pri nekaterih trakuljah še na tisoče novih glav.

Trakulje so zdravju škodljive zato, ker odvezmajou telesu hranljive snovi, oškodujejo črevesno sluznico in izločajo neke strupe. Pri psih, ki imajo trakulje opažamo, da navzlic krepki hrani hujšajo. Appetit se jim menja, tako da včasih slabo žro, drugič so pa tako požrešni, da jih ni moč zadosti nahraniti. Izločki trakulj povzročajo včasih srbečico na koži, zlasti po hrbtu živali. Dalje opažamo, da se trakuljavi psi drsajo z zadnjico po tleh in si oblizujejo zadek. Če psi dalj časa bolehalo za trakuljavostjo, se razvije črevesni katar z drisko, pri čemer hudo shujšajo in onemorejo.

Pri psih v naših krajih najdemo v glavnem kakih pet vrst trakulj. Lovski psi se lahko nalezajo one vrste trakulje, katerih ikre se razvijajo v jetrih in črevesnem opornjaku pri poljskih zajcih. Znanstveno se ta trakulja imenuje taenia pisiformis. Zajci se okužujejo z zarodki te trakulje, ki so jih odložili trakuljavi psi s svojimi iztrebki na tla, odkoder jih po osušitvi raznaša veter in voda širrom po okolici. Ta trakulja je pol metra do dva metra dolga.

Pri vseh vrstah psov pa je najbolj razširjena 10 do 40 cm dolga trakulja (diphylidium caninum). Njeni členki so kakšne 3 mm široki. Ikre teh trakulj žive v pasjih in človeških bolhah. Zato opažamo včasih to vrsto trakulje že pri sesnih mladičih.

Pri podoželskih psih je precej razširjena zelo majhna trakulja (echinococcus granulosus), ki je dolga vsega samo 3 do 9 mm in ima le 3 do 4 členke. Ta vrsta trakulje je pomembna zlasti zato, ker se njene ikre, ki jim pravimo ehinokoki razvijajo razen pri govedih, ovcah, prašičih in srnjadi tudi v človeku. Psi se okužijo z zalego, če požro trakuljavo drobovino omenjenih živali. Kako se pa psi najpogostejše okužijo? Že po svoji navadi stikajo psi po vseh kotih in smetiščih. Ne manjka jih tudi, ko na kmetih koljejo prašiče ali zakoljejo kakšno ovco. Nič hudega sluteč mečejo klavci psom odpadke pljuč, jeter in ostalih delov drobovja, v katerih so prozorni mehurnji. V teh mehurnjih so pa glavice trakulje. Mehurnji so različne velikosti, od grahovega zrna do človeške pesti. Človek se lahko okuži z neskrbno oprano zelenjavo, npr. solato z vrto, kamor zahajajo psi. Ikre se potem lahko razvijajo v katerem si bodi organu, npr. v možganih, v očesu v jetrih i. dr. Odstraniti jih je mogoče samo z operacijo, ki utegne biti včasih zelo tvegana ali smrtno nevarna.

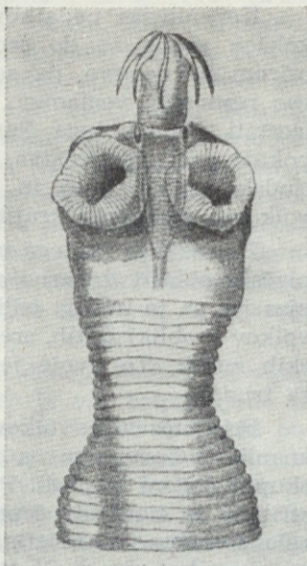
V krajih kjer goje ovce najdemo pri ovčarskih psih vrsto trakulje (polycephalus multiceps), katerih ikre tiče v možganih a včasih tudi v hrbnem mozgu ovc. Psi se okužijo z zarodki te trakulje, če požro take možgane. Členki tega zajedavca so oblike kumarice a trakulja je dolga 40 do 60 cm.

Omenil bi še trakuljo, ki jo najdemo pri mesarskih psih (taenia hydatigena). Ta trakulja je dolga 1,5 do 2 metra a njene ikre se razvijajo na potrebušnici in na opni jeter, včasih tudi na osrčniku rastlinojedov.

Kako se obvarujemo trakulj?

Kakor smo videli, se trakulje razvijajo vedno v dveh živalskih vrstah ali v človeku. Če ta razvoj pri enem gostitelju prekinemo, trakuljam onemogočimo življenje. Spoznali smo dalje, da nevarno ehinokokozo prenašajo psi. Zato je razumljivo, da psom nikoli ne smemo dajati priložnosti okužbe z ikrami

Glava trakulje
s priseski in venci
roženih kaveljčkov
(povečano)

oz. mehurji. Zato jih ne smemo krmiti s presnim drobovjem, marveč moramo zavržene dele drobovja vedno prekuhati. Ni tudi dovolj, če morebiti odstranimo samo vidne, povrhnje mehurje. Mehurji namreč ne tiče samo na površini jeter ali pljuč, marveč so dostikrat tudi v notranjosti in jih tako ne opazimo. Prav tako ne smemo lovskim psom metati ikravo drobovje zajcev ali srnjadi, če ga poprej ne prekuhamo.

Ker je pse težko nadzorovati in tudi zato ker se okužujejo z zametki one vrste trakulje, ki žive v bolhah, je najbolje in najbolj zanesljivo, da pse dvakrat na leto otrebimo trakulj, brez obzira če smo jih pri njih zapazili ali ne. Tudi z mikroskopsko preiskavo iztrebkov se namreč dostikrat ne najde jajčec trakulje, ker so večinoma samo v odrvkih. Redkokateri pes je brez trakulj, prav tako kakor skoraj ni psa brez bolh.

Za odpravo trakulj pri psih imamo zelo učinkovito sredstvo — arekolin, ki v kratkem času prežene trakulje z glavicami vred. To sredstvo je v uporabi pri nas šele po zadnji vojni. Vsa druga sredstva, ki smo jih uporabljali poprej, niso bila kdovekak učinkovita. To pa predvsem zaradi tega, ker so trakulje trdno zasidrane v črevesni sluznici s svojimi priseski in kaveljčki. Tako gre vsako drugo zdravilo takorekoč mimo njih in jih ne prežene. Arekolin ima pa to lastnost, da povzroči močno izločanje sluzi v črevah, jih prepoji a obenem povzroča tudi krčevito stiskanje in premikanje črev. Spričo tega dosežemo, da se trakulje od sluznice odločijo, pes se hitro in temeljito iztrebi in tako otrebi trakulj.

Večinoma zadostuje že ena tableta tega sredstva. Ni pa odveč, če pri psu zdravljenje ponovimo čez kakih sedem dni, ker se zgodi da včasih kakšna glavica še zaostane v črevih. Ker je arekolin, kakor mnoga zdravila, hud strup, če ga dajemo v preveliki količini, se mora točno dozirati in odmeriti dozo po teži, starosti in rejenosti psa. Visoko brejim psicam in mladičem do treh mesecev arekolina ne smemo dajati. Zdravilo zato predpiše veterinar in da potrebna navodila za uporabo.

Ko psu po prehodnem postu damo zdravilo, ga moramo takoj peljati na prosto in ga nekje privezati, da lahko ugotovimo učinek. Iztrebke je treba vedno zakopati, da ne bi posušeni zarodki pozneje ogrožali zdravja ljudi in živali, ker take zarodke raznaša veter in voda, kakor smo že omenili.

Omenil bi še, da najbolj pogosta vrsta trakulje, to je ona, ki se razvija iz zametkov pasjih bolh, ne ogroža zdravje človeka. Ker pa ima pes lahko več vrst trakulj hkrati in tudi one male, ki povzročajo ehinokokoza ter jih v blatu ni opaziti, je vsekakor priporočljivo, da pse po nepotrebnem ne prijemljemo z rokami, zlasti ne za gobec, kjer se utegnejo zadrževati zarodki oz. jajčeca trakulje. Če že moramo pse prijemati, si moramo roke vedno oprati s tekočo vodo, ki splavi nesnago z rok. Zato si roke ne smemo umivati v stoječi vodi iz umivalnika brez odtoka, ker ostane na koži še vedno nekaj nesnage, čeprav izgledajo roke čiste. Otroci naj se čim manj igrajo s psi. Razen tega je treba skrbeti, da psa očistimo bolh. V ta namen je zelo učinkovito sredstvo gamacid v prašku ali tekočini. Za razkužbo pasje hišice so pa najbolj primerne gamacid dimne palčice, ker dim prodre v vse šprajne, ki jih z škropljenjem tekočine ne bi dosegli. Za nasvet se obrnite na veterinarja.

Volk v Makedoniji

Inž. Ivo Krivčenko

Leta 1946. me je službena pot zanesla v LR Makedonijo, kjer sem ostal vse do sredine 1953. V moj službeni delokrog so spadali rudarski tereni od vzhodnega Šarplaninskega pogorja, na severozahodu do Dojranskega jezera na jugovzhodu.

V tem času sem dodobra spoznal te kraje in njihove prebivalce. Kot lovec in ribič sem v prostem času še posebej izkoristil vsako priložnost, da sem se udeleževal njihovih lovskih in ribiških pohodov. Med temi sem se večkrat udeležil tudi zanimivih skupnih pogonov na volkove.

Volk je v Makedoniji zelo pogost in povzroča ogromno gospodarsko škodo. Po podatkih iz 1952 je bilo na teritoriju republike 2591 volkov, ali povprečno en volk na 1060 ha. DOS je za 1951. moral plačati za škodo, povzročeno po volkovih zavarovalnino, in sicer za 702 konja, 1607 govedi, 1136 ovc in 36 prašičev, skupno 81 511 000 din. To je bila samo škoda, prijavljena zaradi povračila zavarovalnine. Koliko pa je bilo neprijavljenih škod na živini in uničeni divjadi!

Ako si hočemo vsaj približno predočiti škodo, ki jo povzroča krvoločna volčja svojat na uničeni živini in divjadi, pogledjmo tale enostavni račun: Za življenje v prosti naravi potrebuje volk 3—4 kg mesa dnevno. V zoološkem vrtu znaša njegova dnevna porcija mesa samo 2 kg, ker se ne giblje in ne bori za obstanek. Če vzamemo samo to minimalno količino, dobimo letno 730 kg mesa. Preračunano na celotni stalež volkov v Makedoniji (2500), znaša ta vrednost preko pol milijarde din letno. To bi bila minimalna življenjska potreba volkov. Koliko pa

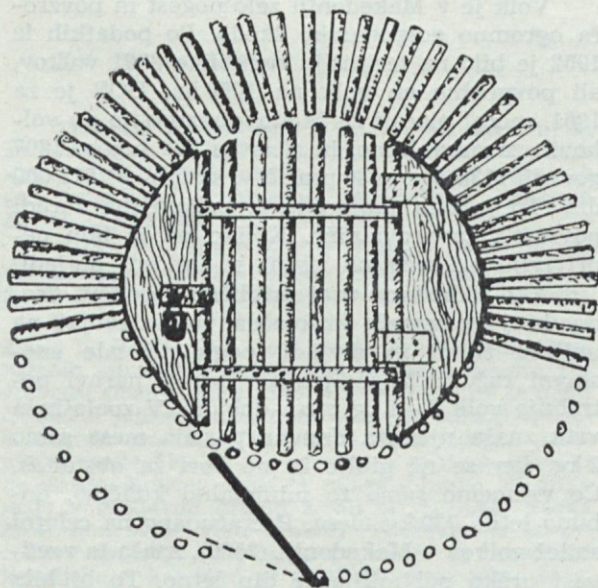
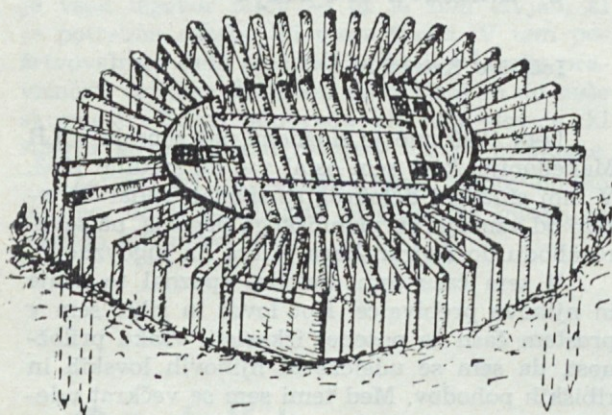
še volk raztrga preko potrebe iz krvoločnosti! Če vse to upoštevamo, šele spoznamo, kakšno ogromno gospodarsko škodo povzročajo volkovi.

Z ozirom na tako veliko gospodarsko škodo ni čudno, da ljudska oblast s sodelovanjem lovskih organizacij in predstavnikov kmetijstva, gozdarstva, DOS-a in dr., nenehno išče način in sredstva za čim popolnejše uničenje volčje zalege.

V preteklih letih so bili formirani štabi in komisije strokovnjakov za organiziranje ekip za smotrno uničevanje volkov. Kljub temu so bile akcije na terenih pomanjkljivo pripravljene.

Od 1947. do 1951. je bilo uničenih vsega 2451 volkov, ali povprečno 720 volkov letno, medtem ko je bilo 1949. uničenih že 923 volkov.

Strokovnjaki so izračunali, da bi pri staležu 2500 volkov, upoštevajoč letni prirastek 4 volčice na eno volkuljo, bilo treba uničiti letno vsaj 1200 volkov, da bi stalež začel upadati. Ali sploh obstoji možnost, da se letno uniči tako število volkov? Strokovnjaki presojujejo, da je to sicer velik, vendar pa še možen odstrel.

Ruska past za volkove

Ker nimam podatkov zadnjih let, ne vem kakšen uspeh so do sedaj dosegli. Vendar z ozirom na dejstvo, da so se te naloge lotili z vso resnostjo, verjamem, da uspeh ne bi smel izostati. Namen tega članka je sicer samo, da pokaže način in sredstva, ki so se jih posluževali ljudska oblast, lovci in prebivalstvo v teh po volkovih ogroženih krajih.

Za vsakega ubitega volka ali mladiča so izplačale oblasti denarno nagrado. Lovska organizacija pa je uvedla odlikovanja za uničevanje volkov v obliki zlatih, srebrnih in bronastih lovskih značk. To dvojje je bilo dobra spodbuda za trud!

Pri uničevanju volkov so se posluževali vseh znanih načinov lova na roparice. To so strupi, skupni pogoni in pasti. Predvsem so uporabljali strihnin in ciankalij, čeprav je njihova uporaba zelo nevarna. V začetku niso imeli zaželenih uspehov, ker niso znali pravilno ravnati. Pozneje so začeli prirejati strokovne tečaje za uporabo strupov. Na ta način so vzgojili strokovne kadre, ki so potem vodili akcije za zastrupljanje na terenih.

Volkove so najprej privajali na izbrane kraje s polaganjem mrhovine. Nato so devali strupene ampule v notranjost kadavra. Na ta način so dosegli uspehe. Pri teh akcijah je bila predpisana najstrožja kontrola in previdnost. Strupe so polagali pozimi, ko pa se je sneg začel topiti, so jih odstranjevali.

V začetku so često prirejali množične pogoone. S tem niso dosegli znatnih uspehov. Večkrat sem se udeležil teh lovskih pogoonev s sodelovanjem predstavnikov JLA in številnih gonjačev iz vrst okoliških kmetov. Niti na enem od teh pogoonev ni bil, razen kaka lisica, uplenjen volk. Temu se ni čuditi. Organizacija množice ljudi tako različne mentalitete, značajev in temperamentov, ni bila lahka. Še tako dober in natančen načrt je propadel, ker so manjkali osnovni pojmi discipline!

Volk ima jako občutljiv sluh in voh. Najmanjši šum, ki ga dojame, ga spravi v nemir in požene iz sumljivega kraja. Zato se mora izvršiti obkoljevanje in zavzemanje stojišč v popolni tišini in neopazno. To je pa mogoče le, če vsak lovec pozna svoje mesto in se točno drži določenega razporeda.

Zato so manjše skupine discipliniranih lovcev imele več uspeha. Seveda so vodje teh pogoonev morali dobro poznati teren in življenjske navade volkov. Pogoone so prirejali po predhodnem opazovanju gibanja volčjih krdel. V takih primerih nismo jemali niti gonjačev s seboj, ali pa prav malo, da smo jih imeli med vrstami lovcev-gonjačev in jih tako držali v poslušnosti.

Zanimiv in tudi uspešen način lova na volkove je lov s tako imenovano rusko pastjo (slika).

Ruska past je narejena iz okroglih 10—12 cm debelih količev, dolgih 170 cm. Količi so zabiti meter globoko v zemljo in sicer tako, da tvorijo dva koncentrična vzporedna kroga. Premer notranjega kroga mora biti vsaj 3,5 m. Zunanji krog pa je postavljen tako, da dela z notranjim 35—40 cm širok hodnik. Na notranjem krogu je narejen pokrov s ključavnico. Količi obeh krogov so prekriti in pritrjeni s prečniki iste debelosti kot količi. S tem nastane nad krožnima ograjama 70 cm visok pokrit hodnik. Na zunanjem krogu so narejena gibljiva vratca, ki se odpirajo na znotraj, v hodnik.

V notranjo ogrado denejo kozliča za vabo, zaklenejo pokrov, in že je vse pripravljeno za lov. Z meketanjem privabi kozlič volka, ki poskuša priti do plena. Pri tem vstopi skozi gibljiva vratca v hodnik. V ozkem hodniku se ne more obrniti, zato stopa lahko samo naprej. Do plena ne more, iz hodnika tudi ne, ker jih, ko pride do vratc, potisne pred seboj ob zunanjo ogrado in s tem si sam zapre izhod. Tako lahko samo kroži po hodniku, dokler ne pridejo lovci in ga ne pokončajo. Zgodilo se je že, da sta se v past ujela hkrati po dva volka in celo več. Past nastavljajo na prehode volčjih tropov.

Zanimivo je, da so kmetje (Šiptarji) iz vasi Raduša pod Šaro pravi mojstri takšnega lova. Vsako leto so ujeli in pripeljali v vas vsaj enega živega volka. Z ulovljenim volkom so navadno priredili javno vaško zabavo in dresuro šarplaninskih psov na prostem. Tudi sam sem prisostvoval taki prireditvi, ki je name napravila neprijeten vtis. To je trpinčenje živali, ki se ne more braniti. Tam pa je to že stara tradicija in priljubljen način dresure znanih šarplaninskih ovčarjev. To so dolgodlaki, veliki in močni psi, nekoliko podobni bernardincem. Okrog vratu nosijo posebno ovratnico s štrlečimi bodicami, da jih volk ne more zgrabiti na najbolj občutljivem mestu za vrat. Te pse tako dolgo sčuvajo na volka, da ga končno napadejo in zadavijo. Pri tej predstavi sodeluje običajno kakšnih 20 psov, volk je pa sam, pa še ta je na vrvi z zadrženo zanko okrog vratu. Lastniki psov se strnejo v širok krog in drže svoje pse. V ta krog privedejo ujetega volka. Eden ga vodi na vrvi, drugi pa drži z rokami za ušesa. Tako ga prisilita, da se na zadnjih nogah pomika, kamor onadva hočeta.

V začetku se psi z naježeno dlako drže v primerni razdalji od volka in ga ne upajo napasti. Postopoma pa se osrčijo in pogumni posamezniki preidejo v napad. Lastniki jih vedno bolj sčuvajo in končno psi zadavijo in raztrgajo svojega zakletega sovražnika.

Šarplaninski ovčarji so neverjetno pogumni in drzni. Če se spopadejo z volkovi, gre borba na življenje in smrt. Mlademu psu zbudajo lastniki samozavest in pogum s tem, da mu nudijo

priložnost, da sam zadavi volka, oz. v družbi s starejšimi psi.

Ni redek primer, da se spopadejo psi z volkovi na paši pri čuvanju črede. Opazoval sem enkrat tako borbo. Trije volkovi, ki so se nam izmuznili iz pogona, so na drugem pobočju napadli čredo ovc. To je bilo strahovito klanje! V borbi so sodelovali tudi pastirji, ki so s kriki sčuvali svoje pse in jim z gorjačami pomagali do zmage nad volkovi. Pri tem sta bila dva volka raztrgana, eden pa je zbežal.

Tudi to je način uničevanja volkov v Makedoniji.

Moj zadnji

Prof. Dr. Jože Rant

»V Hrastn'k pojejo petelin,
Kazinar ima pa dober vin«.
(Po ljudskem pesniku Pstotnik —
Vidmarju iz Luše)

Poljanska in Selška dolina sta bili že od nekdaj znani po bogatih rastiščih divjega petelina. V lovski sezoni divjega petelina sta bili obe dolini kar v nekakem mrzličnem razpoloženju. Celo ljudje, ki jim lov ni bil dosti mar, so se živo zanimali, kdo je šel na petelina, kdo je bil srečen lovec; prepletale so se razne lovske dogodivščine in lovska latinščina je v tem času cvetela. Ljudstvo je imenovalo lovce v tem času »petelinarje«. Pred dobo avtomobilizma so služili lepe denarce prevozniki, ko so v kolesljih vozili po dolini »petelinarje«. Sedaj v dobi avtomobilizma je ta lovska idila zamrla. Posebno ob nedeljskih jutrih si lahko opazoval, kako se pomikajo v hrib lučke, znamenje, da prodirajo petelinarji v Škofjeloške hribe. Tisti čas je bilo petelinov dovolj in lovci so se večinoma zadovoljni vračali s predvidenim plenom. Lovci pa imamo to slabo lastnost, da se pri uspešnem lovu radi pobahamo. Že, če imaš zajca v nahrbtniku in če že ne more moleti glava iz nahrbtnika, morajo pa saj tačke, čeprav je v nahrbtniku dovolj prostora. Še mnogo bolj pa je bila potrebna bahavost ob uplenjenem petelinu. Vsak uplenitelj ga je nesel s ponosom v dolino, ga kazal in hodil po takih potih, da je srečal čim več ljudi. Tisti srečniki pa, ki so se lahko peljali s konjsko vprego, so ga obešali na voz tako, da ga je ja moral vsakdo videti. Ločani pa so šegavi in zbadljivi ljudje! Posebno piko na lovce je imel sedaj že pokojni mesar Matevž. Priden kot je bil, vsako jutro je bil že ob štirih v svoji mesnici,

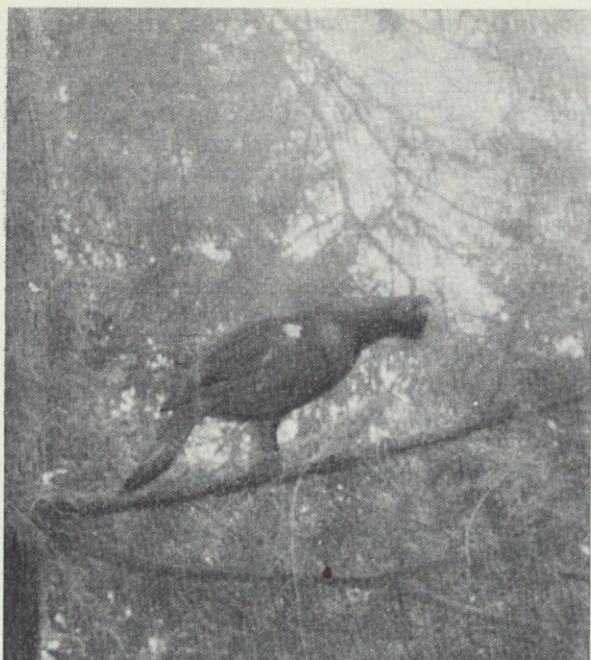

Foto R. Marenčič

je pričakoval odjemalcev in spomladi, posebno ob nedeljah »prežal« na oglu ob križišču cest v svoji mesnici na lovce kot pajek na muhe. Če si nesel petelina, te je zbadljivo vprašal: »Ali je bil privezan,« ali pa »Kdo ti ga je pa ustrelil?« Če pa si šel prazen domov, mu zopet ni bilo prav. Tedaj je zbadljivo vprašal: »No, ali ti je ušel? Ali ti je pokazal fige?« in podobno. Jaz sem se Matevžu, čeprav sva bila prijatelja, v taki situaciji vedno raje izognil v velikem ovinku.

Posebno bogato lovišče s petelini je bil revir Hrastnik v Selški dolini. Sem so že od nekdaj prihajali »ljubljanški gospodje« na petelina. Vodil jih je znani lovec in gostilničar »Kazinar«. Večkrat se pa je tudi dogodilo, da so se ljubljanski lovci preveč zagledali v »božje podobice«, da so vso noč kvartali in pili. Ob takih prilikah jim je Kazinar kar mimogrede v jutranjih urah postregel z ustreljenim petelinom. In tako so se po »trudapolnem lovu« petelinarji zmagoslavno odpeljali v Ljubljano. Tudi jaz sem nekajkrat lovil v tem revirju, reči pa moram, da vsakokrat z lepimi lovskimi dogodivščinami. Eno teh hočem opisati, namreč, kako sem v Hrastniku po zadnji vojni uplenil svojega osemnajstega petelina in verjetno zadnjega.

Bilo je po drugi vojni in otroci, katerim sem večkrat pravil o raznih lovskih dogodivščinah v zvezi z lovom na divjega petelina, so hoteli videti kakšen je tak divji petelin. Naprosil sem starega znanca, lovskega prijatelja in čuvaja Matevža iz Bukovce, če ve, kje bi bil kak tak divji petelin. Kmalu me je obvestil, da poje v vsem Hrastniku še eden in menda zadnji in da je nemara res zelo star. Omeniti moram, da je

petelinji rod v Poljanski in Selški dolini med vojno zelo trpel in da je iz rastišč skoraj popolnoma zginil. Vzrok temu smo lovci pripisovali številnim kunam, ki so se med vojno razmnožile, saj je škofjeloška lovška družina po vojni samo v enem letu uplenila kar 26 teh roparic. Sedaj, ko je kuna redka, se je pa petelinji rod zopet pojavil v starih rastiščih in se že lepo razmnožil. Pri škofjeloških lovcih velja tradicija, da gredo na petelina najraje okrog velike noči oziroma takrat, ko je češnja v cvetju. Ker sem bil že verziran lovec na petelina, se nisem tokrat za lov posebej pripravljval. Že iz stare navade sem jermal na lov na petelina ali ruševca s seboj vedno po tri naboje.

Za lov na divjega petelina sem imel za najboljše šibre št. 6 in 4, na ruševca pa 8 in 6. Ne vem, kaj mi je tokrat reklo, da sem vzel s seboj vso zalogo nabojev in to kar osem. Imel sem namreč namen vse naboje izstreliti. Pripomniti moram, da sem po zadnji vojni skoraj vsako žival, na katero sem streljal, zgrešil in da sem že pričel dvomiti v svojo prejšnjo lovsko spretnost. Takoj po vojni nam je namreč Lovska zadruga nabavila češko municijo in kot se je izkazalo, je bil smodnik zelo slab in strelji so bili brez vsake prebojne sile. Zato sem se hotel teh nabojev ob tej priložnosti znebiti.

Že pred tretjo uro sva bila z lovцем Matevžem na mestu. Naročil je, naj si nabašem puško, sam pa je šel po robu nastavit lisici. Pri tem je prepodil srnjaka, ki se je nato najmanj četrtr ure neusmiljeno drl. Morala sva ga prepoditi. Čakala sva, kdaj se bo oglasil petelin, a ga ni bilo nikjer slišati. Matevž, ki je poznal revir kot svoj žep, ga je šel iskat, se je kmalu vrnil ter dal vedeti, da poje višje v hribu. Kmalu sva ga zaslišala in takoj sem ga pričel naskakovati, lovca pa sem, kot vedno, pustil zadaj. Naskok je bil v bukovem gozdu nekaj časa idealen. Toda glej smolo, kmalu sem naletel na mlad in gost smrekov nasad. Poznal sem že iz prakse način, kako se v tako gostem zaraščenem smrekovem nasadu petelina naskakuje. Na takem terenu je razen gostega drevja na tleh še mnogo suhega vejevja in ponavadi gost preplet robide. Z vso previdnostjo in pravo taktiko sem se prepril skozi goščo, velikokrat sem se moral kar z rokami obešati na veje gostih smrek. Sreča je bila, da je bil nasad širok le približno 40 m in zopet se je pričel bukov gozd. Že sem opazil na bukovi veji petelina. Hotel sem se še ves izmotati iz smrekovega nasada, pa sem imel pri zadnjem naskoku smolo — smrekova veja mi je zbila z rame puško na tla. Bilo je med smrekami še toliko temno, da nisem videl, kam je puška zdrsela po gladkem, z iglami posutem terenu po hribu navzdol. Moral sem sestiti se po zadnji plati telesa po petelinovem taktu pomikati navzdol, z rokami pa tipati za puško. K sreči sem jo kmalu našel in velik kamen se mi je odvalil od

srca, kajti sedaj sem bil prepričan, da mi petelin ne uide. Lepo je pel na veji, pogled sem imel dober, za petelinom se je danilo. Oddaljen je bil kakih 15 m, torej idealen cilj in rekel bi — siguren plen. Dobro sem pomeril, užgal po petelinu, a glej zlomka, petelin se je dvignil, razprostrl peruti in odletel. V letu sem mu poslal še en strel, a tudi ta je bil brez vsakega učinka. Z dolgim obrazom sem gledal za njim in opazil, da je sedel na mesto, kjer bi moral zjutraj peti. Kot duh se je pojavil za menoj Matevž ter me vprašal: »Kaj je, doktor?« Zmajal je z glavo, ne vem kaj je mislil, a je takoj rekel: »Greva za njim!« Kmalu sva ga našla in slišala sva ga, da je samo nekajkrat zaklepal, pa je zopet utihnil. Bil je že lep svetel dan. Tako sva čakala nekaj časa, da bi se znova oglasil, pa zaman. Pričel sem oponašati kuro, nakar se je takoj nekje v bližini oglasil in pričel previdno klepati. Tako sva se nekaj minut pogovarjala, pa se je petelin kmalu naveličal »moje kure« in odletel nazaj na prejšnje mesto, kjer sem ga zjutraj streljal. Vzletel je s košatega vrha borovca, naravnost meni nasproti, pa ga nisva opazila. Kaj sedaj? Odločila sva se, čeprav je bila ura že pet, da ga ponovno naskočim. Kmalu sem bil zopet v neprijetnem smrekovem nasadu. A sedaj se je petelinovo petje slabo slišalo, le približno sem razločeval klepanje in dozdelo se mi je, da poje sedaj petelin na tleh. Z vso previdnostjo sem se preril skozi nasad, slišal sem pa samo petje, petelina pa nisem opazil nikjer. Iskal sem ga namreč po drevju, ko sem ga naenkrat opazil na tleh za robom hriba ter videl samo njegovo glavo in del vratu. Petelin je »vozil kočijo«. Dobro sem pomeril in ustrelil, ker nisem vedel in ne slišal petelina odleteti, sem bil prepričan, da je obležal mrtev. Toda zopet razočaranje — petelina ni nikjer. Ves nejevoljen sem ga iskal, medtem je že stal za menoj Matevž ter me nejevoljen vprašal: »Ja hudiča, doktor, kaj pa delaš?« Odgovoril sem mu, da me je sram in da sem danes drugi Š., ki je po njegovem pripovedovanju v enem jutru zgrešil kar pet petelinov. Med iskanjem sem našel na tleh nekaj perja z vratu in za štorom neke bukve opazil petelina, ki se je s povešenimi perutmi ves tresel in zdel se mi je kot kak puran, odleteti pa ni mogel. Brž ustrelim, toda petelin se je samo malo stresel in pričel počasi koracati v hrib. V največji naglici sem menjal naboje in sem mu dal še dva strela, toda brez vsakega uspeha. Matevž je že iskal primeren kol, da bi ga pobil, pa se mi je le posrečilo, da sem ga z osmim strelom z daljave treh korakov položil na tla. Oba sva bila od nervoze prepotena in nisva vedela ali naj bi se smejala ali klela. Petelin je bil lep, star, 99 cm dolg in v repu mu je manjkalo polovico repnih peres. Tudi po vratu je imel več brazgotin — torej pravi borec. Ura je bila že šest, sonce je stalo že visoko, ko se je borba končala.

Ko sva prišla v vas, je ravno stari Podobnik zapregal zapravljičček ter me že od daleč zbadljivo nagovarjal: »Je, jeje, je dohtar, ali ste imeli danes v Hrastniku brakado?« Mož je namreč malo jecljal. Ko sem mu povedal vso dogodivščino, me je povabil na voz in v prijetnem kramljanju sva se peljala po lepi Soteski ter uživala pomlad. Lovcu Matevžu, ki je vodil mnogo lovcev na petelina in srnjaka, ulovil mnogo lepih postrvi, meni pripravil nešteto lovskih užitkov, pri tem pa si nabral toliko revmatizma, da jedva hodi, pa srčna hvala.

Gojitev srnjadi v novi luči

(Sklep)

Razprava obravnava razmere v pokrajinah, kjer se je gojila srnjad nepravilno, prav zaradi strogega izvajanja načel o gojitvi srnjadi z vidika individualne biologije, kjer velja zakupni sistem lova, in je užival lovec tem večji ugled, čim več je imel v lovišču divjadi in je bila uplenitev zdravega mladega srnjaka največja napaka. Če je bil stalež biološko zdrav, je bil redukcijski odstrel zato posebno majhen. Posledica tega je bilo prekomerno naraščanje staleža in s tem upadanje telesne teže in moči trofeji.

Pri nas o pretirani gojitvi srnjadi na splošno ne moremo govoriti; nasprotno je stalež ponekod celo manjši kakor bi moral biti. Odstrel se izvršuje v glavnem primerno in ne v pretiranem obsegu. Do sedaj je odstrel srnjadi od leta do leta naraščal, kar je dokaz, da je naraščal tudi stalež in da so družine v glavnem dobro gospodarile. So pa še družine, ki zaostajajo za povprečjem. Tudi že mnogo let odstrelujemo srne in mladiče v bolj ali manj primernem številu. Ne moremo sicer trditi, da je naš spomladanski stalež v razmerju 1:1, vendar mislim, da je malokje slabši od 1:2. V glavnem izkazuje družine stalež v spolnem razmerju 1:1,5. Seveda pa so podatki družin v letnih statistikah marsikje bolj ugibanje kakor pa resničen prikaz stanja. Je pač čuvajska služba, ki edina more pravilno ugotavljati stalež, še nezadostna. Tudi je bil pri nas odstrel vsako leto na splošno tolik, da stalež ni naraščal preko normalne gostote. Lokalno pa se je tako prekoračenje normalnega staleža pojavilo pred nekaj leti v lovišču LD Dobrova. Spomladi 1960 je bilo v lovišču te družine najdenih 43 poginule srnjadi, 1961 pa 62,

spomladi 1962 samo 13. Bakteriološka preiskava na nekaj živalih je ugotovila pljučne zajedavce. V glavnem je srnjad poginjala v okolici same Dobrove na prostoru ca. 1800 ha. V letu 1962/63 je bil družini odobren odstrel 15 srnjakov, 10 srn in 10 mladičev, naknadno v decembru še 2 srni in 4 mladiči. Družina je odstrel v celoti izvršila in zatrjuje, da je na tem področju še vedno dovolj srnjadi. Najbrž je stalež na tem področju presegel optimalno gostoto in so bolezni kot regulator v biocenozni stalež znižale. Kaj podobnega se lahko pojavi občasno tudi drugod. Že zato, pa tudi sicer so načela te razprave pomembna tudi za nas kot izsledek novih smeri v biologiji, čeprav ta problem prevelikega staleža pri nas na splošno ni pereč. Kako bomo v praksi ta načela izvajali, naj na kratko povedo naslednja razmotrivanja:

V loviščih moramo ohraniti optimalen stalež. Znaki, kdaj je ta izdatno prekoračen, so v razpravi dovolj opisani. Tudi so naznačeni ukrepi, ki naj se v takem primeru izvajajo. V loviščih pa, kjer normalni stalež še ni dosežen, ga je treba čimprej doseči. Z bonitiranjem lovišč, ki se v LZ Ljubljana pravkar zaključuje, bo določeno, kolik naj bo stalež srnjadi v posameznih loviščih. To število pa bo znatno pod ono gostoto, ki povzroča upadanje odpornosti in teže srnjadi. Urediti moramo tudi spolno razmerje in pravilno razčlemba srnjadi po starostnih razredih. V loviščih, kjer normalen stalež ni dosežen, pustimo spolno razmerje 1 : 2, ker bomo ob tem spolnem razmerju prej dosegli optimalni stalež. Ko pa bo ta dosežen, postopoma uredimo stalež v razmerju do ca. 1 : 1,5, ker je srnjad ž. spola že tudi zaradi materinstva bolj izpostavljena raznim nevarnostim kakor srnjak.

Osnova za pravilno ureditev spolnega razmerja in pravilno razčlemba po starostnih razredih, je odstrel po sliki 2. Ta odstrel 34 živali je ob staležu 100 pravičen, a le ob pogoju, da je spolno razmerje 1 : 1 in da znaša letni prirastek $\frac{2}{3}$ srn spomladanskega staleža. Kakor hitro enega od teh pogojev ni, je pravilen odstrel drugačen. Če je npr. spolno razmerje 1 : 1,5, je ob sicer istih pogojih pravičen odstrel 40 kosov in mora biti zato tudi odstrel tolik, če je stalež že optimalen in nočemo, da bi se večal. Če pa je prirastek manjši, mora biti tudi odstrel manjši.

Slika 2 je osnova za pravičen odstrel, vendar je treba odstrel po tej sliki spraviti v sklad s številom in strukturo srnjadi v lovišču, pa tudi z namenom, ali hočemo stalež znižati ali zvišati ali pa spremeniti njegovo strukturo.

Za vse to nam je potrebno poznavanje staleža srnjadi po številu in strukturi. Poznati moramo dejanski prirastek v lovišču. Operirati samo z nekim povprečnim prirastkom ne zadošča,

ker je ta prirastek v različnih loviščih prav različen. V lovišču LD P. npr. kjer sta dva poklicna lovska čuvaja, je ta gotovo znatno večji, kakor nekje, kjer poklicne čuvajske službe ni in kjer klateči se psi nemoteno mrharijo po loviščih ali kjer je več lisic, divjega lova in podobno. Pravilen odstrel bo zato mogoč, če družine vse osnovne elemente za določanje odstrela kolikor mogoče natančno ugotove, ne pa da odstrel določajo z ugibanjem za zeleno mizo.

Drugo načelo slike 2 je, da naj vsakoletni odstrel ob normalni gostoti zajame ca. 50 % srnjadi najmlajših letnikov, to je mladičev ter enoletnih srnjakov in srn. Že v mladosti naj se vse, kar je slabo, odstrani, dobra srnjad srednjih let pa naj se čuva. Prav to vprašanje je posebno pereče, ker pade vsako leto preveč mladih srnjakov (2,3 ali 4 letnih). V vseh starostnih razredih pa naj se odstrele predvsem slabo razvite in bolne živali. Posebno skrb se mora posvetiti odstrelu srn. Odstreliti vodečo srno je velika napaka, ker je osameli mladič navadno zapisan poginu ali pa so osiroteli mladiči mnogokrat nezaželeni gumbarji. Pri odstrelu srn se mnogo greši tam, kjer je z odstrelom srnjaka vezan odstrel srne. Zato naj bi družine to povezavo opuščale, ker obveznost, da uplenitelj srnjaka upleni tudi srno (sicer plača kazen), vodi do tega, da padajo vodeče srne.

Cilj in namen razprave in podrobnega preračunavanja v posameznih tabelah je, prikazati razvoj staleža ob nepravilnem odstrelu, pa tudi kak naj bo pravičen odstrel ob določenih pogojih. Mnogo prizadevnosti bo treba pri izvajanju teh napotkov v zeleni praksi, ker je pač stalež srnjadi, njeno razčlemba po starostnih razredih in prirastek posebno v našem sredogorju ob sedanjih nezadostni ureditvi čuvajske službe, težko natančno ugotoviti. Poznavanje staleža v vseh podrobnostih pa je osnova pravičnega odstrela. Mnogo bomo storili za pravičen razvoj staleža srnjadi v naših loviščih, če se bomo pravemu stanju v lovišču in napotkom te razprave vsaj približali. Pisec razprave se teh težav dobro zaveda in zato posebej opozarja na dinamičnost populacije srnjadi, ki zahteva nenehno preverjanje podatkov o staležu in opazovanje znakov, ki jih daje sam stalež.

Ob zaključku priporočam, da vodijo družine evidenco: o teži v iztrebljenem stanju vsakega kosa srnjadi, z navedbo datuma uplenitve ter podatke o starosti, nadalje tudi o spolu uplenjenih mladičev.

Taka evidenca nam bo po nekaj letih pokazala napredovanje ali nazadovanje staleža, pa tudi vzroke, ki so tako ali drugačno stanje ustvarili.

B. K.

iz lovskega oprtnika

Zopet tatinska puška manj

Člane LD Dravograd so že dalj časa vznemirjali strelji na sektorju Sv. Duh in Boštjan. Žrtvovane ure v zasedi so bile brez uspeha. Nič se ni zgodilo, kar bi vodilo k uspehu, čeprav so bile sumljive domačije stalno nadzorovane. V zimi 1961/62 je bilo slišati, da nameravajo trije zreli fantje zaprositi za sprejem v lovske vrste. Lovce je to presenetilo, ker so bili vsi trije med osumljenci divjega lova. Po težki odločitvi je družina njihovim prošnjam ugodila. Po končanem občnem zboru so bili vsi trije povabljeni na iskren tovariški pomenek in brez očitkov jim je bilo naravnost povedano, da so njihova početja znana, vendar je bila njihova želja upoštevana, da postanejo pravični lovci. Za potrditev te obljube naj pa oddajo skrito orožje in tako prelozijo s preteklostjo. Kljub zagotovilu, da ne bo nobenih posledic za dejanja v preteklosti, se niti eden ni odločil, da bi oddal orožje. Trdovratno so izključevali vsako možnost, da bi kateri o vsem tem sploh kaj vedel. Vse je obtičalo v slepi ulici. Po nekaj mesecih se je pa začarani klobčič začel odvijati. Vztrajnemu in spretnemu gospodarju družine Jožetu G. je uspelo prisluhniti sumljivim namigavanjem o jelenji pečenki in zbrati dokaze.

Presenečeno sta pogledala oče in sin nepričakovani obisk nekega septembrskega jutra. Jože v spremstvu organov LM je nedvoumno pojasnil, da tokrat ne gre za šalo. Kljub natančnim podatkom, pa storilca nista klonila. Šele, ko je uslužbenec LM zahteval, naj se pripravita za odhod na postajo LM, je oče klonil. Prepustil je besedo sinu, ki je flegmatično priznal, da je prve dni aprila, tik pred večerom na polju pod hišo, s skrito puško ustrelil največjega jelena izmed šestih, s šibrami. S sosedom sta ga zavlekla domov, ga raztelesila in si meso razdelila. Oba sta bila spomladi na občnem zboru sprejeta kandidata. Tudi tretji pajdaš je končno zaigral. Zasačen v gozdu s puško, jo je popihal sicer na varno in oddal le staro prednjačo. To mu

pa ni zadostovalo, da ne bi bil skupno s prvima dvema izključen iz lovskih vrst. Končno besedo je izreklo sodišče, ki je predrnega lovskega tatu obsodilo na dva meseca zapora, pogojno za dobo dveh let in na povračilo za škodo lovski družini 100 000 din, poleg kazni za nedovoljeno posest in nošenje orožja. Če bi vsi lovci tako ravnali in bi bile sodbe stroge, bi si marsikateri divji lovec premislil, preden bi se odpravil z doma.

Viktor Čeh, Dravograd

Tri na mah — pa ne muhe! Izreden uspeh lovskega čuvaja Avgusta Caha iz Rižane pri Kopru

V »Lovcu« sem vas že seznanil z mladim lovskim čuvajem Avgustom Cahom iz Črnega kala pri Kopru. Menda ni boljšega med poklicnimi tovariši koprške lovske zveze in verjetno tudi drugje ne, vsaj kar zadeva zatiranje škodljivcev in roparic. In v lovišču LD Rižana in LD »Kojnik« s sedežem v Podgorju, ni malo teh roparic. Z vso pravico jim pravimo roparice, saj ne gre le za domače mačke ali pse, ki se klatijo po loviščih, marveč za prave divje mačke, kune, lisice, kragulje in podobno svojat.

Posebno hude in škodljive so divje mačke. Do pred tremi leti nihče ni mogel ugotoviti, kakšni roparji tako strašno gospodarijo med divjadjo v lovišču rižanske lovske družine. Nikamor ni mogel stalež kotorn, poljskih jerebic in fazanov, trpeli pa so tudi zajci, saj so njihove ostanke lovci večkrat našli med pečevjem nad Črnim kalom. Dolžili so v glavnem lisice in jih vneto preganjali. Bilo je nekaj uspeha na večjih pogonih, medtem ko se pravega lova s psom-jamarjem ni bil še nihče lotil, dokler se ni pojavil mladi Cah.

Prav po naključju je pred tremi leti, kmalu po nastopu službe pri rižanski lovski družini, s pomočjo svojega izkušenega terierja, odkril in ustrelil prvo divjo mačko. Odtlej pa do pred dnevi, ko je hkrati ustrelil v enem dnevu kar tri, je njihovo število naraslo

že na 21. Med njimi je bilo nekaj velikih, da bi človek skoraj ne verjel. Prva mačka pred tremi leti je tehtala dobrih 12 kg, ena izmed lani uplenjenih čez 10 kg. Pred dnevi uplenjene tri pa so imele: večja 6,80 kg, manjši dve pa po nekaj nad 3 kg.

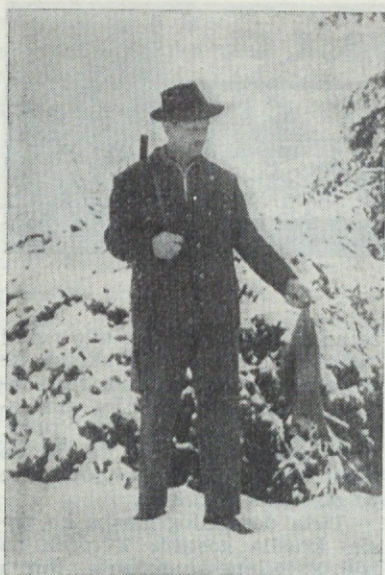
Tista desetkilogramska bo poslej krasila gostišče Zvroček na izviru Rižane (nekdanja farma bobrov). Ta bo opominjala lovce na budnost v loviščih.

Da so še, prav dobre vē naš Cah. Že večkrat jih je presledil zlasti na pobočju Slavnika in prenekatera mu je že tudi pokazala fige, čeprav ima v svojih treh terierjih in v posavskem goniču sijajne pomočnike. Dva terierja sta sicer še mlada, a ne bo dolgo, da bo še letos huda predla preostalim roparicam po loviščih pod Slavnikom.

Rastko Bradaškja

August Cah ob svojem zadnjem plenu: tri divje mačke, kragulj in tri lisice, medtem ko v njegovem skromnem bivališču v Črnem kalu visi še več lepih kož lisic in osem prekrasnih kun. Precej roparic ujame v pasti, večinoma pa mu jih priženo pred puško zvesti štirinožni pomočniki.

Kune — z roko

Kateri lovec si ne želi čim več kun, saj njihov kožuh predstavlja kar čeden kupček denarja, lov sam pa nudi poseben lovski užitek. Lov na kune je hkrati tudi preizkušnja spretnosti, vztrajnosti, hitrosti, dobrih oči, poznavanja sledov in ne nazadnje — če loviš z roko — dobršno mero drznosti in poguma. Član LD Jošt, prej Besnica, Franc Pogačnik, Bidovec iz Zgornje Besnice pri Kranju, se je prav posebno ogrel za lov na kune, ker ima sredi lovišča svoj dom in že od mladega drvarki po obsežnih besniških gozdovih. Skoraj nobena, še tako zvita in previdna zlatica mu ne uide. Razen za lisice in kune, mu za drugo divjad ni dosti. Lov na kune je nekaj zanj in njegova posebnost, da jih večji del lovi z golimi rokami. Nič se ne boji vtakniti roko v duplo in zagrabiti grizočo zverinico. Pravi, da je »taka jaga najbolj gvišna«. Seveda je treba vedeti, da njegova roka ni mestno gladka in mehkužna, pač pa trda kmečka in drvarska, polna žuljev in brazgotin. Take roke se ugrizov po besnele kune ne boje.

Lani je naš Bidovec na tak način ujel sedem kun zlatic. E na ga je upala ugrizniti v palec nad nohtom, ostale so pa bolj poceni prodale svoj dragoceni kožušček.

Kako pa pride do plena? Ko zapade sneg, gre za svežim kunjim sledom vztrajno in previdno, dokler ne najde brloga. Tam najprej zadela vse stranske izhode, pri glavnem pa seže v luknjo. Če je brlog v tleh, odkoplje še toliko zemlje in kamenja, da pride bliže kuni. In nato jo ima — ali pa tudi ne! In seči je treba znova in pokušati nešteto ukan,

da prisili živalco k izhodu. Pa spet čakati, segati in vztrajati. Vse to je sicer lepo navodilo, toda posnemati našega Bidovca pa le niso mačje solze — ter mu ob vsakem vremenu slediti tja Pod gaber, v Špičasti hrib, v Dovjež, na Povšnik in na Duševac. Ne, to ni igrača, to je lovski užitek.

Črtomir Zorec,
LD Jošt

Nenavaden lov na divje prašiče

Kakor že večkrat se je tudi zadnje nedeljo v decembru 1962 zbralo v Zagradcu precej lovecev za pogon na prašiče. Med gonjači sta bila tudi starešina Debeljak in pripravnik Globokar. Pogon je bil zelo težaven zaradi obilice snega na potlačenem grmovju, kar neprijetno pa, ko si se do pasu vgrezal v tako past in se z muko kopal iz nje. Zato so se brakirji močno razšli in med njimi ni bilo prave zveze. Le Globokar, ki dobro pozna teren, je držal smer. Po daljšem potiskanju nalleti na svinjo s spomladanci, težkimi po kakih 40 kg. Toda sam je bil brez puške. Med tem zaženo psi, kar je prašiče zmedlo, da so se razpršili na vse strani. Psi pa so se lotili le enega in nastala je borba kar na mestu. Ko se Globokar prerije skozi grmovje in sneg do psov in vidi obkoljenega pujsa, ga zgrabi za zadnji nogi in ga postavi na glavo in na sprednji nogi. Sedaj se je začela še hujska borba. Ko Globokar uvidi, da položaju ne bo kos, jame klicati Debeljaka na pomoč. Ta je mislil, da je gonjača napadel merjasec ali medved. Ko prisopiha bliže, ponovno kliče Globokar na pomoč, ker da drži prašiča. Debeljak mu odkliče, naj se ne dela norca, a vseeno gre tja. Tam se mu nudi kaj nenavaden prizor. Globokar drži pujsa za zadnji nogi, psi napadajo prašiča, ki brca in otepa tako, da je Globokarju plesal klobuk na glavi, zraven ga je pa stresalo kakor bi držal za električno strujo. Komaj se je Debeljaku posrečilo, da je v tem vražjem plesu ustrelil prašiča. Komaj pa sta spravila prašiča iz goščave, znova zaženo psi in k njima se privale živ klobčič, psi s prašičem. To pot Globokar ni imel volje, da bi držal prašiča in Debeljak je ščetinarja ustrelil. Ko se mudita s spravljanjem plena, se psi privale s tretjim pujsom do lovecev. Zaradi psov na prašiču, pa Debeljak ni mogel streljati in klobčič je odrvel po goščavi. Mislim, da je takih lovskih doživetij malo in zato sem ga zapisal.

Rudolf Gruden,
LD Tabor pri Grosupljem

Ali je to lovsko?

To zimo so pošiljale naše in skoraj vse evropske države po svojih radijskih oddajnikih SOS klice na pomoč divjadi, ki je zaradi izredno hude zime preživljala težke čase čes, krmljenje in s tem reševanje ogrožene divjadi in ptic mora biti častna dolžnost slehernega pravega lovca in ljudi sploh. Mem tem je Dolenski list objavil fotografijo »lovca« iz Novega mesta I. P., ki je pri Srebrnicah na Krki z zaporednimi strelji uplenil kar tri labode.

Sicer naš lovski zakon ne omenja laboda, ker ne živi pri nas. S tem pa ni rečeno, da pobijemo vse, kar se v stiski k nam zateče. Pravičen lovec bi se zadovoljil z enim za kako ornitološko zbirko.

Podobno se je to zimo godilo lačnim gossem, ki so jih »lovci« množično streljali in največ zastrelili — samo zato, da so streljali. Z. o 1. v 29. čl. 3. tč. preporučuje loviti zaščiteno divjad ob velikih poplavih in zametih — torej v stiski, ko je divjad nemočna. Kje je tukaj lovška vest in lovec-gojitelj, zaščitnik divjadi in narave sploh?!

Otmar Sever,
Kostanjevica

Smola divjega lovca

Nekdaj je bilo Obretanovo grofovo posestvo, najemniki tega pa so bili največ drvarji in čuvaji, ki so pazili tudi na divje lovec. Seveda čuvaji pri tem tudi na sebe niso pozabili. Tako je bilo lepega avgustovega dne, ko so Obretanova dekleta grabila otavo in opazila, kako se nekdo krade skozi gozd, oprtan z gamson in puško. Hitro smukne ena od deklet domov in po telefonu obvesti grofa. Orožniki in lovci so šli takoj v zasedo. Divji lovec je med tem lagodno prišel do Kotnikove domačije, a še preden je stopil iz gozda, je začutil potrebo. Odložil je gamsa in puško in stopil nekaj korakov v stran. Tedaj so iz zemlje zrasli žandarji. Da ni imel hlač za petami, bi se bil morebiti še izmuznil. Sam sebe je klel zaradi neprevidnosti, toda po toči zvoniti ne pomaga, in odpočivat se je šel v zapor. Po prestani kazni se je udinjal za lovskega čuvaja pri nekem baronu na Pohorju. Nekoč je na obhodu po revirju stopil v nastavljeno zanko in je za nogo ujet obvisel nemočen med nebom in zemljo. Na srečo so obupne kliče slišali drvarji in že vsega onemoglega, rešili. Pravična smola!

Av gust Krauberger, Prevalje

Vrh Triglava sta se ob gamsjem prsku nenadoma srečala lovec Dinko in kozorog. Stari kozorog je najbrž šel na razgled, da bi morebiti vsaj od daleč videl svojo domovino Gran Paradiso, Dinko pa, da bi med drugim ujel kaj na film. In res je srečnik ujel nekaj, kar ne bo nikoli več in mnogi drugi tudi ne.

Pozor na lovske tatove

Zaradi rano zapodlega snega in slabega vremena je ostalo dokaj pridelkov na polju, predvsem ajde in koruze tako, da divjadi ni bilo ravno sile za hrano. Mimo tega so tudi pripravljena krmišča redno oskrbujejo. Da si divjad pretežno sama najde hrano, ima poleg dobre strani tudi svojo slabo, kar v normalnih letih ni bilo opazati. Naj navedem dva primera: Okrog poldne 23. dec. 1962 je na našem zadnjem lovu, član Jože Flegar šaril s poganjačem ob vrsti v kupe zložene koruznice, v kateri se radi zadržujejo fazani. V bližini kupa zapazi na tleh koruzni storž. Hipoma mu je ta na snegu ležeči storž postal sumljiv, saj tam ni krmišč za fazane. Ko se približa, vidi v skopcu mojstrsko navezано koruzo in mrtvo fazanko, ki je bila še topla. Past je bila z žico privezana h količku, zabitem v tla. To je lovec odtrgal in prinesel na zbornο mesto. Iste dne proti večeru je član Avgust Jauk na predzadnjem pogonu našel ob gozdu blizu njive, kjer je sneg zapadel ajdove snope, nastavljeno podobno, nekoliko manjšo past in okrog nje natreseno ajdovo zrnje. Past je bila na srečo še prazna. Oba primera kažeta na brezvestneže, ki strežejo prezebli in lačni perjadi po življenju — zaradi peščice mesa. Kje je srčna kultura človeka?! Zatorej lovci, s krmo v nahrbtniku in z budnim očesom pogostokrat v lovišče!

Karel Raiter,
Gerlinci

Kragulj — žrtev vrane

V drugi polovici januarja 1963, ko je nastala ostra zima, se je zatekel kragulj pod kozolec ob vasi Sela-Šumberk, iskat kaj za v kljun. Kmalu ga zapazi vrana, ga začne napadati in med njima se razvije boj. Tedaj prismoča mimo Tonček in opazi ta boj, ki je postajal čim dalje srditejši. Odnehati ni hotel ne kragulj, ne vrana. Ko Tonček ugotovi, da bo kragulj podlegel, stopi k njima. Oba sta bila skoraj že nezavestna. Vrana je imela še toliko moči, da je preskočila še nekaj metrov od kozolca, med tem ko se kra-

gulj ni mogel več ganiti. Tonček je pobral kragulja, ki pa je kmalu nato podlegel. Drugi dan je Tonček našel tam v bližini tudi vrano, ki je prav tako podlegla ranam in izčrpanosti. Sosedje se pa ugotovili, da je bila po vsej verjetnosti tista roparska vrana, ki je med poletjem znosila toliko piščancev iz vasi. Za spomin, da je kragulj postal žrtev vrane, smo ga dali nagačiti.

Ferdo Zupančič,
LD Vel. Gaber

Kužna bradavičavost gamsov!

Dne 27. januarja 1963 je član družine »Log pod Mangartom«, Mirko našel poginulega gamsa. Ves v strahu je priteknel do starešine Franca češ, da so se v lovišču pojavile gamsje garje. Starešina kot izvedenec je takoj ugotovil, da je to bradavičavost.

Vseeno je UO poslal gamsovo glavo na Inštitut za patologijo divjadi v Ljubljano, kjer so potrdili, da gre za kužno bradavičavost gamsov in da bo zaradi

ostre zime zbolelo več gamsov in da bo marsikateri gams še poginil.

UO družine je 2. februarja 1963 sklical lovski posvet, kjer je seznanil vse člane s tem pojavom. Starešina je obrazložil, da pri tej bolezni gamsu šobe močno nabreknejo in tako razpokajo, da se gamsi ne morejo pasti in izstradajo. Zato smo določili dežurno službo med člani, ki bodo opazovali lovišče, ugotovili obolele gamse in jih tudi odstrelili ter pošiljali na inštitut v Ljubljano.

Objavljeni primer naj opozori še druge lovske družine z gamsjimi revirji, da bodo pazile.

Metod Muznik

Ženska — zankar

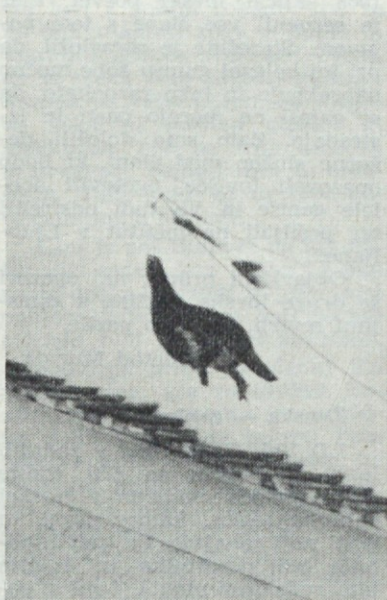
LD Vel. Gaber ima v zadnjih letih v svojem lovišču stalne divje prašiče, posebno v okolici Sela-Šumberka, kamor lovci in gosti radi zahajajo. Pa tudi Ljudmila hči posestnika iz Volčjih jam rada tam »lovi«. Lani v za-

četku septembra so šle ženske od Dobrnica proti Volčjim jamam, ko zasilijo neko čudno ruljenje. Čeprav jih je obšel nekak strah, jih je le premogla radovednost. Prišedši bliže, so videle neko črno žival, ki se vozi sem in tja. Ko ena zavpije, da je morebiti hudič, so pobegnile v vas Volčje jame in prav pri hiši zankarjev s strahom pripovedovale o dogodku. Kmalu na to se iz hiše zmuzneta Ljudmila in njen mož, da bi s sekiro potolkla za nogo ujetega divjega prašiča. Mož zamahne s sekiro, a prašič se vrže v stran in proti kmetu, da ta prestrašen zgreši. Takoj poprime sekiro bojvita žena in s tremi udarci spravi prašiča na tla. Vse to je opazoval nek sosed, ki je tudi videl, da je ujeti prašič, pri poskusih, da bi se rešil, izkopal globok jarek pod seboj. Milka in njen mož sta potem okoli 100 kg težkega prašiča spravila domov, ga odrla, razsekala in očitno dogodka razdelila nekaj plena, da bi molčali. Toda, nič ni tako skrito... in čez nekaj dni je prišlo na uho lovca, ki je zadevo javil lovski družini. Organi LM so potem pri Ljudmili našli še nekaj mesa in kožo, zankarico so pa predali sodišču, ki ji je prisodilo »nagrado« za plen. Kljub temu, da je njen brat pred leti zaradi zankarstva zbežal čez mejo, jo to ni oplašilo. Morebiti jo bo sedaj kazen.

Ferdo Zupančič,
LD Vel. Gaber

Nenavaden gost

Že v drugi polovici novembra 1962 je kar čez noč zapadlo čez pol metra snega in še naprej je neprenehoma snežilo. V vas smo

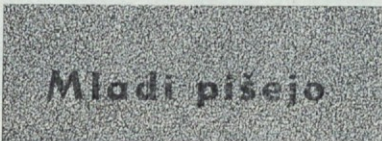
dobili obvestilo, da nedaleč od vasi sedi na samotnem borovcu divji petelin. Naslednje jutro nas je v veliko začudenje iznenadil prav v vasi. Sedel je na strehi hiše na začetku vasi, kar nam je dalo misliti, da nekaj ni z njim v redu. Poskušali smo ga prijati, a petelin se je v elegantnem loku zapeljal na drugo streho. Tako je obiskal domala vse strehe v vasi. Napravili smo nekaj fotografskih posnetkov za spomin na nenavadni obisk.

Proti večeru je petelin odletel v bližnji gozdič, ter si v košati smreki poiskal prenočišče. Naslednje jutro je bil zopet v bližini hiš. In tako smo tega petelina sledili ves mesec enkrat tu, drugič tam, tudi videli smo ga večkrat. Vedno pa se je držal bližine naselja.

Nekaj časa smo domnevali, da gre za udomačenega petelina. Končno smo zvalili vzrok na nenadno ostro zimo z obilico snega, da je kot mlad petelin zablodil v snežnem metežu. Podobnih primerov kjer si išče divjad zatočišče v bližini naselij, letošnje ostro zimo ne bo malo.

Ko je nastopila odjuga in se je zjasnilo, smo opazili, da se petelin umika nazaj proti domovanju svojih sovrstnikov. Zaželeli smo mu veselo rastitev spomladi.

H. S. Šmartno na Pohorju

Štiri roparice za eno jerebico

Naš aktiv mladih lovcev pri LD »Jošt« šteje 6 članov. Vsi smo ljubitelji narave, posebno pa divjadi. To nas medsebojno družijo in povezuje v dobre tovariše.

V spoznavanje narave in življenja divjadi nas uvaja član naše lovske družine tov. Tine Hafner. On ima že dolgoletne lovske izkušnje, zlasti pri pokončevanju roparic. Zato so nam njegovi nasveti zelo dobrodošli. Z njim se pogosto sestanemo in pogovorimo o tekočih nalogah.

Iz našega programa dela najbolj dosledno izvajamo geslo: pomagaj šibkejšim. V praksi pa to pomeni, da vodimo neizprosni boj z roparicami in z onimi, ki uničujejo pernato divjad in ptice pevke. V lovskem letu 1962-63 smo v zimskih mesecih uničili 2 sokola, 9 kanj, 4 sove, 6 skobcev, 3 srake, 2 šoji in 7 mačk. Pri uničevanju mačk nam pomaga zvesti terier Bobi, ki neustrašeno iztrese vsaki mački njeno grešno

Foto St. Lenardič

dušo. Seveda se tak pretep tudi za našo stran ne konča brez žrtev. Ko plezaš na drevo, da strešeš mačko, dobe včasih hlače kaj čudne modne oblike. Podobno se dogodi tudi Bobiju, da ga mačji kremplji pošteno opraskajo.

Naš najljubši predel, kjer lovimo roparice, je na Sorškem polju. To področje je bogato s fazani, jerebicami in zajci, zato se tukaj zadržuje največ roparic. Najbolj zanimiv primer, ki se je zgodil v tej lovni sezoni je bil 18. in 19. januarja 1963. V bližini hiš je na krmišču okoli 50 jerebic. Dne 18. januarja okoli tretje popoldne sta prileteli dve kanji na visoke hraste v bližino krmišča. Po krajšem opazovanju se je ena spustila na jerebice čepeče pod grmovjem, eno ujela in jo takoj začela požrešno kljuvati. Nato se ji je pridružila še druga kanja in se tudi ona hotela pogostiti z ujetim plenom. Med njima se je vnela srdita borba, ki je trajala toliko časa, da smo prišli v njuno bližino in ju prepodili. Mrtvo raztrgano jerebico, ki sta jo pustili v snegu smo nastavili na past. Ker pa je to gostijo opazovalo tudi nekaj srak in vran, je ena od srak takoj izkoristila priložnost, se spustila na vabo in končala v zobeh pasti. Komaj smo iz pasti odstranili srako, se je vrnila kanja in se brezskrbno spustila na svoj plen. Past je opravila svoje in kanji odločila namesto dobre gostije, smrt. Ta dan je bilo lova konec. Naslednje jutro smo navsezgodaj nastavili past in zopet se je prva ujela sraka. Kmalu za tem je priletela kanja, se spustila na ujeto srako v pasti in jo začela jesti.

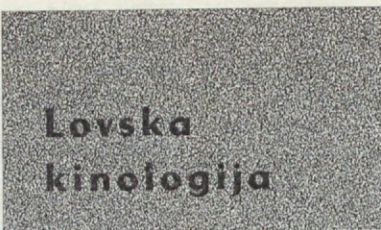
Kanjo smo prepodili, past ponovno nastavili in ni bilo treba dolgo čakati, da se je kanja vrnila in ujela. Tako so ta umor jerebičke plačale z življenjem štiri roparice.

Ti dve kanji pa nista bili osamljeni. Letošnjo zimo se je pet kanj ujelo v past na živega goloba, štiri pa so bile ujete na raztrgane jerebice. Pri raztelesenju smo, razen pri dveh kanjah, našli ostanke jerebic in fazanov. To smo ugotovili predvsem iz ostankov kljunov, ki še niso bili prebavljani. Kanji, ki nista imeli v prebavilih ostankov pernate divjadi, sta bili ujete pri prvem nizko zapadlem snegu. V prebavilih sta imeli ostanke miši, nekaj perja in 3 kljunčke manjših ptičev. Iz našega opazovanja sklepamo, da so kanje vseh vrst pozimi velike roparice in zato zelo škodljive v poljskih loviščih. Res je, da kanja poleti uničuje razne gospodarstvu škodljive glodavce, kar pa je malenkostno proti škodi, ki jo napravi pozimi na pernati divjadi. Mislimo, da z današnjimi kemičnimi sredstvi mnogo lažje in uspešneje zatiramo razne kmetijstvu škodljive glodavce, kakor da nam kanje zredčijo pernato divjad, ki jo težko vzgojimo.

Člani našega lovskega podmladka smo na osnovi vsakodnevnega mrharjenja kanj nad jerebicami prišli do soglasnega sklepa, da je kanjo pri nas treba držati še bolj na kratko, če hočemo imeti bogata fazanja in jerebičja lovišča. K anketi o kanji, objavljeni v glasilu »Lovec« št. 11 pripominjamo, da se je treba naloniti na zapažanja o škodljivosti in koristih kanje na tiste lovce, ki stalno spremljajo življenje v naših nižinskih loviščih.

Kot drug primer bi opisali dogodek s sovami. Dne 1. februarja 1963 nismo pri obhodu lovišča zapazili nič posebnega. Naslednje jutro pa smo dobili dve raztrgani jerebici. Nismo si znali pojasniti, kdaj in kdo je uničil jerebici. Na mesto smo nastavili past in nadzorovali ves dan. Toda čez dan ni bilo uspeha. Pustili smo nastavljeno past čez noč. Zjutraj je bila v pasti mala uharica, ki pa je bila že tudi do polovice požrta. Naslednjo noč se je ujela lesna sova. Ta dva primera nam dovolj zgovorno pričata, da tudi sove zaradi pomanjkanja druge hrane pozimi uničujejo poljsko perjad in so zato zelo nevarne zlasti jerebicam. Zelo težko čakamo, da bo skopnel sneg in bo s tem omogočeno pernati divjadi varnejše in boljše življenje.

Janez, Milan, Tone, Ivo
in Milan,
člani Podmladka LD »Jošt«

PRIJAVLJENE PARITVE

LOVSKI PSI

Kokeršpanjeli:

Beba RMSK 388 vpis v JR v teku — Guši JRŠK 359, leglo bo 13. IV. 1963. Vzreditelj Tone Črnač, Mokronog.

Felicita Soška JRŠK 297 — Bis Dravograjski JRŠK 339 bil na tekmi, leglo bo 5. aprila 1963. Vzreditelj Konrad Prekoršek, Višnja vas 6, pošta Vojnik.

Dedi Koseška JRŠK 222 — Robi JRŠK 248, bil na tekmi, leglo je bilo 13. III. 1963. Vzreditelj Božo Šimunac, Kranj, Župančičeva 30.

Kratkodlaki nemški ptičarji:

Beba JRPki 2495 je bila na tekmi — Cekin JRPki 2713, bil na tekmi, leglo bo 23. IV. 1963. Vzreditelj Jože Mohorčič, Puče št. 5, pošta Šmarje.

Sila JRPki 2078 je bila na tekmi — Bori JRPki 2826 bil na tekmi, leglo bo 4. IV. 1963. Vzreditelj Oskar Panor, Prvačina 97.

Brina JRPki 2486 — Eskima RMPki 4518 (Zagreb), leglo je bilo 7. II. 1963. Vzreditelj Boris Jolen, Koper, Vojkovo nabrežje št. 10.

Drina JRPki 2710 je bila na tekmi — Bil JRPki 2489 je bil na tekmi, leglo bo 10. IV. 1963. Vzreditelj Marjan Bonin, Kampolin 165, pošta Portorož.

Bistra JRPki 2016 — Cil JRPki 2103 je bil na tekmi, leglo bo 10. IV. 1963. Vzreditelj Stanko Škabar, Sežana, Nova pot 7.

Iskra JRPki 2285 je bila na tekmi — Ero JRPki 1594, leglo bo 6. IV. 1963. Vzreditelj Viktor Dačičič, Gor.Skopice50, p. Krška vas.

Rega Prulska JRPki 2397 je bila na tekmi — Biser JRPki 1335, leglo bo 20. IV. 1963. Vzreditelj Gabrijel Treul, Ljubljana, Pintarjeva ul. 27.

Bora Karlovška JRPki 1177 je bila na tekmi — Kasan Glinški JRPki 1738 je bil na tekmi, leglo je bilo 15. III. 1963. Vzreditelj Anton Fister, Ljubljana, Tržaška 133.

Epagneul bretonci:

Ada JRP EB 69 je bila na tekmi — Ador JRP EB 38, leglo je bilo 15. III. 1963. Vzreditelj Franc Preskar, Videm-Krško, Cesta krških žrtev.

Lovski terierji:

Drina Sladkogorska JRLT 1827 — Ego JRLT 1053 je bil na tekmi, leglo bo 18. IV. 1963. Vzreditelj Djuro Čaleta, Dornberk, Potok 10.

Dina Pobreška JRLT 1545 je bila na tekmi — Ego JRLT 1053 je bil na tekmi, leglo bo 3. IV. 1963. Vzreditelj Miroslav Završnik, Ljubljana-Polje 112.

Braki jazbečarji:

Besna JRBj 1186 — Diki JRBj 1289 je bil na tekmi, leglo bo 26. IV. 1963. Vzreditelj Ivan Andrijašič, Podgorje 40 na Krasu.

Diana JRBj 1301 — Bor JRBj 1044 je bil na tekmi, leglo bo 5. IV. 1963. Vzreditelj Lovska družina Velike Poljane, pošta Ortnek.

Asta JRBj 1128 je bila na tekmi — Brin JRBj 1040, leglo bo 24. IV. 1963. Vzreditelj Slavko Bele, Novo mesto, Jerebova št. 2.

Borka JRBj 686 — Tomi JRBj 839 je bil na tekmi, leglo bo 17. IV. 1963. Vzreditelj Jože Jurečič, Veliko Mraševo 54, p. Podbočje.

Bistra JRBj 1243 — Kadet JRBj 1042 je bil na tekmi, leglo bo 16. IV. 1963. Vzreditelj Jože Barič, Črnomelj, Pod gozdom 1.

Dima JRBj 1133 je bila na tekmi — Jup JRBj 836, leglo je bilo 5. III. 1963. Vzreditelj Marjan Slatinšek, Gornji grad 73.

Aga JRBj 777 je bila na tekmi — Lovko Ratitovski je bil na tekmi, JRBj 770, leglo je bilo 1. III. 1963. Vzreditelj Viktor Drakslar, Šmarjeta 13, Rimske Toplice.

Asta JRBj 1194 — Bruno JRBj 1513, leglo bo 8. IV. 1963. Vzreditelj Lovska družina Stara Fužina, psarna Bohinjska.

Črna JRBj 840 — Ciko JRBj 1212 je bil na tekmi, leglo bo 7. IV. 1963. Vzreditelj Matija Klančar, Šmartno na Pohorju 23.

Asta JRBj 1355 — Bobi JRBj 1354, leglo je bilo 22. III. 1963. Vzreditelj LD Stara Fužina.

Alma JRBj 883 je bila na tekmi — Boro JRBj 1337, leglo bo 2. IV. 1963. Vzreditelj Karel Jurečič, Avče, pošta Ročinj.

Kratkodlaki istrski goniči:

Čeda JRGki 2972 — Razor Travnogorski JRGki 2045 je bil na tekmi, leglo bo 24. IV. 1963. Vzreditelj Mirko Petek, Mala Stanga 4, p. Prežganje pri Litiji.

Diana JRGki 2180 — Blisko JRGki 3017, je bil na tekmi, leglo bo 5. IV. 1963. Vzreditelj Rihard Viler, Koštopona št. 34.

Arna JRGki 2341 — Ago JRGk 3316, leglo bo 29. IV. 1963. Vzreditelj Ciril Štraus, Dol pri Hrastniku.

Dobra JRGki 3080 — Ago JRGki 3316, leglo bo 3. IV. 1963. Vzreditelj Alojz Škerbic, Trbovlje, Novi dom 34.

Kinološka zveza Slovenije

Delo kinološkega poročevalca v lovski organizaciji

Referat na II. plenumu Kinološke zveze
Slovenije 27. I. 1963.

Vsaka enota v lovski organizaciji Slovenije ima člana upravnega odbora, ki je zadolžen za kinologijo; tako je v lovski družini kinološki poročevalc, v področnih lovskih zvezah in republiški zvezi pa vodi poročevalc kinološko komisijo, ki je posvetovalen organ poročevalca in upravnega odbora zveze.

Kinološko delo v lovskih organizacijah je močno odvisno od delavnosti poročevalcev; če je poročevalc agilen, kinologija napreduje, sicer pa gre rakovo pot. Zato je treba že pri volitvah upravnega odbora paziti, da je oseba poročevalca pravilno izbrana. Kinološki poročevalc mora biti v zvezi s svojim upravnim odborom, nadalje z ustreznim poročevalcem v lovski organizaciji navzgor in navzdol, vzdrževati pa mora tudi stike s svojim sosednjim poročevalcem in seveda s kinološko zvezo ter pasemskimi organizacijami. V sami lovski organizaciji pa menim, da je premalo, da je samo član upravnega odbora, ampak bi moral biti tudi član tajništva, kjer obstoja in kot izvršilni organ vodi poslovanje zveze v času med sejami upravnega odbora.

Omenil sem že, da je izbira kinološkega poročevalca zelo važna; zato naj upravni odbor ali kandidacijska komisija tedaj, ko razmotriva kandidate za prihodnje vodstvo, ne pozabi na kandidata za kinološkega poročevalca. Svetujem, naj se ne ponavlja stara napaka, da je kinološki referat dobil tisti član upravnega odbora, ki še ni določen za drugo funkcijo, ki pa je bil izvoljen v upravni odbor samo zato, ker je moral dobiti »eno šaržo«. Za kinološkega poročevalca naj bo že vnaprej določen tovariš, ki je sposoben opravljati to funkcijo in ki je tudi voljan delati; če med kandidati ni primerne človeka, mora poskrbeti občni zbor, da se v upravni odbor izvoli tak tovariš. Drugi člani upravnega odbora, zlasti predsednik in tajnik, morajo kinološkega poročevalca podpirati in mu pomagati pri delu. Res je sicer, da nekateri lovci, tudi vodilni funkcionarji v posameznih lovskih organizacijah, včasih nimajo smisla za kinologijo. Menim, da taki lovci niso povsem pravični lovci, saj velja, da je lovec brez psa podoben lovecu brez puške. Prizadeti naj se poboljšajo.

Ko smo v nekaterih krajih grajali, da kinološki poročevalci ne delajo ali da delajo premalo, smo večkrat čuli ugovor, da je temu stanju krivo tudi pomanjkanje navodil za poročevalce, da si niso na jasnem, kaj in kako naj delajo. Ker je tak ugovor deloma upravičen, bom skušal v tem referatu nakazati, kako si predstavljam izvrševanje te funkcije, torej kakšno je delo kinološkega poročevalca v lovskih organizacijah; ker pa ste danes zbrani na tem plenumu poročevalci področnih lovskih zvez hkrati s delegati posameznih organizacij, bom položil največjo važnost delu kinološkega poročevalca pri področni lovski zvezi, ki vrši nekako posredovalno vlogo med terenom, to je lovskimi družinami

kot osnovnimi lovskimi in kinološkimi enotami in med republiški lovskimi ter kinološkimi organizacijami.

Kinološki poročevalc pri področni lovski zvezi mora biti **član upravnega odbora**, kjer pa obstaja tajništvo (izvršilni odbor), mora biti član tega, tako da je vodstvo zveze lahko vedno sproti poučeno o stanju kinologije. Prva naloga poročevalca po izvolitvi naj bo, da si izbere pomočnike pri kinološkem delu, ki naj jih upravni odbor zveze na predlog poročevalca imenuje za člane **kinološke komisije**. Člani komisije naj bodo lovci, ki imajo veselje do kinološkega dela; s tem je tudi rečeno, da se morajo na kinologijo razumeti. V komisijo spadajo na primer kinološki sodniki in pripravniki, vodniki in dobri rejci psov. Nujno je, da so v komisiji zastopniki vseh pasemskih skupin lovskih psov, s katerimi se v okolišju lovske zveze lovi. Kinološka komisija se sestaja na seje, ki jih sklicuje in vodi poročevalc zveze, na sejah pa se razmotrivajo vsa važnejša kinološka vprašanja zveze.

Druga skrb poročevalca pri zvezi bo, da dobi **vsaka lovška družina v upravni odbor kinološkega poročevalca**. Ta mora imeti osnovne pojme o kinologiji, poznati mora vsaj pasme psov, s katerimi lovška družina lovi. Tudi ta mora biti agilen in ne sme biti v odboru samo statist. Ker je navadno občni zbor družine pred občnim zborom zveze, naj poročevalc zveze že med letom gleda, ali je izvoljeni družinski poročevalc dober ali ne in ali ni morebiti v družini sposobnejšega; v tem primeru naj skrbi, da pride v bodoči odbor sposobnejši član.

Osnovna naloga kinološkega poročevalca pri lovski zvezi je **evidenca**; vedeti mora, koliko psov ima vsaka lovška družina njegovega okoliša, kakšni so ti psi in h kateri pasemski skupini se štejejo. Evidenco si je treba ustvariti tako, da ima vsak poročevalc lovske zveze kakor tudi poročevalc lovske družine seznam vseh psov svojega okoliša. Kinološka zveza Slovenije je v ta namen založila poseben obrazec, s katerim si lahko napravijo poročevalci evidenco v obliki kartoteke in ki se je v praksi izkazal kot prav dober. Zamišljeno je bilo, da se na teh listkih sestavi seznam vseh lovskih psov v družini in v področni zvezi. Brž ko je ta kartotečni seznam izpolnjen, je nadaljevanje prav lahko.

Kinološki poročevalc lovske zveze naj si najprej nabavi potrebno število kartotečnih listkov za evidenco pri zvezi in v posameznih lovskih družinah. Nato bo proučil kartotečni listek, da ga bo znal sam pravilno izpolniti; če je v najmanjšem dvomu, naj si poišče pojasnil v tajništvu Kinološke zveze.

Ko bo s temi pripravami gotov, naj skliče sestanek vseh poročevalcev lovskih družin; z njimi skupaj naj pregleda, kako se izpolni kartotečni listek in dogovori, da bo vsak v svoji lovski družini izpolnil kartotečne listke za vse pse, ki so v lovski družini in ki se štejejo za pse čiste pasme. Podlago za vpise v kartotečni listek dobe v rodovniku ali v potrdilu o vpisu v register mladih psov (RM). Ko bo poročevalc v družini izpolnil vse listke, naj javi poročevalcu pri lovski zvezi. Ta bo obiskal vsako lovsko družino, pregledal izpolnjene kartotečne listke, primerjal vpise z rodovniki oziroma potrdili o vpisu v RM, odpravil pomanjkljivosti in napake, nakar bo vzel kartotečne liste s seboj, da jih bo prepisal za kartoteko lovske zveze, če družinski poročevalc ni izpolnil kartoteke v dvojniku, — en izvod zase, en izvod pa za zvezo. Ko bodo vsi

poročevalci lovskih družin izpolnili kartotečne listke in ko bodo prepisani tudi za zvezo bo osnovna evidenca izvršena.

Stroške poročevalca zveze, ki so zvezani z nastavitvijo evidence, naj nosi področna lovska zveza, lovska družina naj plača svojega poročevalca, stroške nabave evidenčnih listkov pa naj nosi zveza ali deloma tudi družina.

Na sestanku s poročevalci lovskih družin si bo poročevalec zveze organiziral in dogovoril **poročanje o vseh nastalih spremembah pri psih**. To delo morajo opravljati poročevalci lovskih družin. Ti morajo poročati svoji lovski zvezi sproti vse nastale spremembe; javiti morajo torej legla, nakupe in prodaje lovskih psov (sprememba lastništva), pogine in izgube, nadalje vse ocene, ki so jih psi iz njegove lovske družine dobili. Ko bo poročevalec družine poročal o nastali spremembi, bo le-to zabeležil v svoji kartoteki, kar bo storil tudi poročevalec pri lovski zvezi, nato pa spremembo javil Kinološki zvezi. Če bo iz okoliša lovske zveze prodan lovski pes v drugo lovsko zvezo, bo poročevalec lovske zveze prodajalca o prodaji obvestil poročevalca lovske zveze, ki je psa kupila. Če bo poslovanje poročevalcev tako kakor ga predlagam, bo evidenca lovskih psov na tekočem in ne bo tako, kakor je sedaj, ko niti poročevalec lovske družine ni na jasnem, kateri psi so še v njegovi lovski družini, kateri so še živi itd.

Prav sedaj se končujejo dela v zvezi z bonitiranjem lovišč. Ali niso pri bonitiranju pozabljeni lovski psi?

Kinološki poročevalec lovske zveze naj pri poročevalcih lovskih družin poskrbi, da bo za vsako lovišče določen **optimalen (najustreznejši) stalež lovskih psov**, to se pravi, da je treba določiti, katere vrste lovskih psov so za lovišče primerne in koliko jih je treba od vsake pasemske skupine.

Ko je znan trenutni in optimalni stalež lovskih psov, se lahko za vsako lovišče sestavi **dolgoročni kinološki plan**, v katerem se določi, v kakšnem času naj si lovska družina nabavi potrebne vrste lovskih psov in kdaj bo dosežen optimalni stalež lovskih psov.

Važna naloga kinoloških poročevalcev, zlasti področne zveze je tudi, da se sestavi **letni delovni načrt**. Tu pride v poštev izpolnitev plana glede nabave ali zamenjave lovskih psov pa tudi za osvežitve krvi. Sem spada tudi načrt kinoloških prireditvev v domačem okolišu in izven njega. Tu je treba misliti na pregleda za oceno zunanosti, preizkušnje naravne zasnove, tekme dela in končno razstave. Doseči je treba, da dobe vsi neocenjeni psi čiste pasme ocene zunanosti in da grede vsaj na preizkušnjo naravne zasnove, ker je treba končno le priti do tega, da ne bomo uporabljali za plemo le pse, ki so pozitivno ocenjeni v zunanosti, ampak da je mogoče priporočiti za plemo samo tiste, ki so pokazali, da imajo lovsko kri, ki jih usposablja za plemenjake. Pri tem naj ne pozabijo na priznanja uspešnim rejcem in vodnikom, da se jim s podporami omogoči udeležba na prireditvah izven domačega okoliša, zlasti na tekmah. Temelj delovnega načrta zveze so načrti lovskih družin; te naj po svojih kinoloških poročevalcih sestavijo načrte družin, nato naj se na sestanku družinskih poročevalcev sestavi delovni načrt zveze. Poleg delovnega načrta mora biti tudi finančni plan, kjer so razvidni stroški za izvedbo posameznih prireditvev in stroški udeležbe na prireditvah izven okoliša zveze. Oboje je treba predložiti v odobritev uprav-

nemu odboru zveze in šele potem sporočiti načrt dela zveze na kinološkem polju, Kinološki zvezi in pasemskim organizacijam, da se na način sestavi delovni načrt Kinološke zveze.

Med naloge kinoloških poročevalcev zveze spada tudi **skrb za vzgojo kadrov**. Razširiti in pomnožiti je treba kinološko znanje rejcev in vodnikov lovskih psov glede na vzreje, vzgoje in šolanja. Za to je potrebno nabaviti kinološko literaturo, prirediti čim več tečajev, na katerih bodo rejci dobili napolnila za pravilno vzrejo in vzgojo psov, vodniki pa razširili svoje znanje v vodstvu psov tistih pasemskih skupin, s katerimi love.

Dolžnost komisije pri lovski zvezi, zlasti kinološkega poročevalca je, da pripravita vse potrebno za **izvedbo kinoloških prireditvev**; tu je treba postaviti vodjo prireditve in mu določiti pomočnike. Poročevalec zveze nadzira prireditve, pazi posebno na napake, na katere naj opozarja pri bodočih prireditvah.

Poročevalec lovske zveze naj na občnem zboru zveze doseže sklep, da vsaka **lovska družina posveti vsako leto vsaj en posvet kinologiji**. Takih družinskih posvetov se kinološki poročevalec zveze poleg družinskega poročevalca mora udeležiti. To priložnost porabita za to, da se oba poročevalca temeljito pogovorita o vseh potrebah in problemih lovske družine glede psov. Zvezni poročevalec pregleda kartoteko in jo oba uskladiata.

Na posvetu lovske družine naj bo zvezni poročevalec tolmač problemov družine glede kinologije, kakor jih vé sam in kakor jih je zvedel od poročevalca lovske družine.

Tako naj poročevalec zveze obišče vse lovske družine in na ta način bo dobil objektivno sliko o kinoloških razmerah v družinah in v vsej zvezi.

Obiski pri lovskih družinah so potrebni tudi zategadelj, da zvezni poročevalec spozna čim več psov svojega okoliša. Za ta namen je potrebno, da gre na vse kinološke prireditve doma in izven svojega območja tja, kjer sodeljujejo psi iz njegove zveze. Samo na ta način bo kos nadaljnji svoji nalogi, namreč določiti psice, ki so primerne za plemo in jim izbrati primerne plemenjake na območju zveze ali ga nasvetovati od drugod.

Kinološki poročevalci zvez in lovskih družin naj postanejo člani tistih pasemskih organizacij, za katere imajo največ veselja. Svetujejo naj lovskim družinam, da se **včlanijo v pasemske organizacije**, ki se bavijo s psi, s katerimi lovci na njihovem okolišu love. Nadalje naj priporočajo lovskim družinam, da prijavijo svojo **psarno** za pasemske skupine, ki jih goje.

Poročevalci naj dajejo **strokovne nasvete** rejcem in vodnikom; če sami niso tega večji, naj posredujejo pri nakupu in prodaji lovskih psov.

Nadzorujejo naj tudi, če se lov izvršuje po zakonitih predpisih in vsako kršitev prijavijo na pristojno mesto.

Med pravice kinoloških poročevalcev spada tudi pravica, da predlagajo zaslužne kinologe za **kinološka odlikovanja** in naj ustrezne predloge pošljejo Kinološki zvezi vsako leto do 1. aprila in 1. novembra.

Tovariši! Podal sem vam nekaj sugestij za delo kinoloških poročevalcev v lovski organizaciji. Če se jih boste držali, sem prepričan, da bo kinologija napredovala in da bo to najboljša reorganizacija kinoloških organizacij v Sloveniji in po vašem vzoru tudi v FLRJ.

Dr. Janko Lavrič

Problemi preizkušnje psov

Ljuban Zadnik

Obravnaval bom samo preizkušnje psov ptičarjev, ker sem se s temi preizkušnjami do nedavno aktivno ukvarjal in mi je problematika tudi iz sedanjega opazovanja znana.

Za preizkušanje psov ptičarjev so pri nas v veljavi predpisi, ki jih je izdala nemška kinološka organizacija, da so s tem naše preizkušnje mednarodno priznane. Vprašam se, ali morajo biti vse naše preizkušnje psov tudi mednarodno priznane?

V vseh državah so razna športna tekmovanja, za katera je kriterij drugačen kakor je predpisan za mednarodna tekmovanja. S takim tekmovanjem se doseže množičnost in se odkrivajo v posameznih panogah novi talenti. Novi talenti se pa preizkušajo in tekmujejo na zahtevnejših tekmovanjih, kjer so kriteriji, športne naprave, sodniki in drugo po predpisih za mednarodno priznanje prireditve in samih doseženih rezultatov. V navedenem smislu imamo tudi lovci tekmovanja v streljanju na umetne globe. Ali se to ne bi moglo prenesti tudi na preizkušnje psov ptičarjev?

Obstojala naj bi še vedno preizkušnja, ki bi potekala po mednarodnih predpisih. To naj bi bila vrhunska preizkušnja tako imenovana uporabnostna preizkušnja psov ptičarjev. Vse ostale preizkušnje naj bi se prilagodile zmožnosti in potrebam našega lovca-amaterja.

Najtežji problem je tako imenovana jesenska vzrejna preizkušnja, ki je odločno prezahtevna in tudi predolgotrajna za mlade pse, za vodnike same in tudi za sodnike. Na preizkušnjah v Nemčiji je večina vodnikov poklicnih lovcev, katerim je šolanje psov služba in ne kakor pri nas, kjer je večina vodnikov amaterjev. Torej mora biti tudi kriterij temu prilagojen. Mi hočemo imeti dosti psov, ki so izučeni, da z njimi lahko izvajamo lovsko pravičen lov in zato naj se na preizkušnjah ocenjuje le ono, kar pes za tak lov potrebuje.

Na jesenski vzrejni preizkušnji, pes star pol-drugo leto, mora delati na polju kot dober ptičar, donašati mrtvo divjad na suhem in iz vode, daviti mačko, šariti po ločju itd. Vse to naučiti psa, poleg redne službe je za vodnika amaterja preveč in je I. ocena skoraj nedosegljiva — če se striktno držimo določil za preizkušnjo. Neuspeh vodnikov na taki preizkušnji, ki je tako zahtevna, rodi nezanimanje in lahko take preizkušnje postanejo predmet za izživljanje sodnikov in peščice vodnikov. Preizkušnje morajo imeti v sebi tudi propagandni značaj; to bi moral biti praznik za vodnike, kjer se bi medsebojno spoznavali, izmenjali izkušnje in pridobivali teoretično in praktično znanje. Žalostno je namreč, če se slišijo po razglasitvi rezultatov pripombe: Nikoli več ne pridem na preizkušnjo!

Prvo kar moramo popraviti in izločiti iz jesenske vzrejne preizkušnje je davljenje mačk. Po naravi oster pes bo to hitro znal, ne da ga to mla-dega učimo, ko je pred njim še polno drugih nalog. Poudarek naj bi bil raje na delu po sledu (vlaki) obstreljene divjadi, ker je to disciplina ki je pri izvajanju lova nepogrešljiva.

Davljenje mačk na preizkušnjah ni nič lepega in vzgojnega za prisotne gledalce, posebno ne za mladino. Običajno izpade le kot mučenje živali, kar ni nič boljše kakor bikoborbe v Španiji ali borba petelinov v Indoneziji.

Preizkušnja »šarjenje v ločju« je bolj ali manj zgolj formalnega značaja, kakor »vodno delo«

sploh. Navadno ni primerne vode in tudi pomanjkanje časa ima tu svojo besedo. Ali ima preizkušnja zaradi formalnosti kak smisel in kakšen je njen namen?

Iz navedenega je razvidno, da bi se morala spremeniti neka določila pri raznih preizkušnjah kakor npr.:

1. Pomladanska vzrejna preizkušnja naj obdrži vsa dosedanja določila, toda brez preizkušnje »strelomirnosti«, ker nima nobenega smisla.

2. Pomladanska preizkušnja za starejše pse naj se opusti.

3. Jesenska vzrejna preizkušnja naj ostane, toda brez dela na roparice in vodnega dela, razen donašanja iz globoke vode. Poudarek naj bo na delu na vlaki.

4. Poljska preizkušnja lahko ostane v dose-danjem obsegu. Kolikor se pa razširi, naj se razširi samo na donašanje iz globoke vode.

Razširjena poljska preizkušnja naj bi bila ob-vezna za vse plemenjake in plemenjakinje, kolikor niso uspešno (III. ocena) prestali jesenske vzrejne preizkušnje. Plemenski psi morajo doseči najmanj III. oceno.

5. Uporabnostna preizkušnja naj ostane v popolni mednarodni zahtevi. Na to preizkušnjo naj bi se pripuščali samo psi, ki so dosegli na jesenski vzrejni ali razširjeni poljski preizkušnji najmanj III. oceno. Ta preizkušnja bi bila kot finale preizkušnje in naj bi v republiškem merilu vsaj vsako drugo leto.

O gornjih stvareh se vodniki pogovarjajo in razmišljajo. Sedaj pa je prišel čas, da o tem razmišljajo tudi kinološki strokovnjaki, ker sicer bodo ostale vse lepe novoletne čestitke samo izražene želje.

Po lovskem svetu

Lov na volkove s krpami

Srečko Lapaine

Ta način lova so gojili v gubernijah centralne Rusije in to le v gozdovih ruskih vele-posedstnikov in ljubiteljev lova. Kraj takega lova so po nekaj hektarov veliki gozdiči, ki so kakor otoki sredi polja.

Vsa umetnost tega načina lova je v spretnosti in znanju poklicnega lovca. Če je ta na svojem dnevnem obhodu revirja naletel v snegu na volčji sled, ki je peljal v gozd, je pričel obkroževati gozd, ne da bi šel vanj. Če pri obkroževanju ni naletel na izhodni sled je vedel, da so volkovi v gozdu.

Sedaj se je pričelo njegovo glavno delo. Iz lovske ropotarnice je izvlekel v ta namen pripravljene dve do tri kilometre dolge krpe. Na vrvice so bile na vsaka dva metra navezane raznobarvne suknene krpe (jeziki) dolge kakih

20 cm, namotane na vretena. Pri napenjanju krp mu je pomočnik nosil to vreteno in še rezervne palice. Nekaj metrov pred robom gozda, po možnosti na zasneženem polju sta pričela napenjati krpe z vrvice meter od tal, tako da so bili spodnji prosto viseči konci suknenih krpic približno 70 do 80 cm nad površino snega.

Kjer ni bilo primerne opore za pritrditev vrvice, sta zasadila v sneg prinesene palice. Ves ta posel, ki je včasih zahteval veliko napora, se je moral izvršiti v največji tišini. Če sta pri delu naletela na volčji sled, ki je vodil iz gozda, je bilo delo jalovo. Če jima je pa uspelo, da sta obstavila gozdič in s krpami zaprla volkove, je bilo glavno in najvažnejše delo opravljeno.

Tako obkroženi volkovi zdrže v gozdu za krpami ves dan in vso noč ter tudi še drugi dan. Če je vetrovno, da se krpice močno majejo, zadržijo volkove tudi še drugo noč in tretji dan. To je odvisno od sestradanosti volkov. Vendar tretjo noč vedno spodležejo krpe. Po sledovih se natančno vidi, kako volkovi mrzlično iščejo izhod iz začaranega kroga. Neštetokrat se priplazijo na 15 do 20 korakov do vrvice in se vračajo v sredino gozda, da potem poskušajo na drugem kraju. Tako prekrizirajo vso dolgo zimsko noč.

Lovčeva prva pot je potem h gospodarju, da mu javi, da so volkovi obstavljeni. Lovec je ponosen na tako poročilo, ki je zvezano tudi z denarno nagrado. Po starem običaju in nepisanem zakonu, je lovec dobil od gospodarja za vsakega obstavljenega volka rubelj, ne glede na to, koliko je bilo potem volkov uplenjenih.

Sedaj na kratko opišem, kako sem prišel do takega lova. Sedel sem v pisarni vojaškega načelnika mesta Jelecka in načelniku razlagal svoj posel, ki me je privedel k njemu. Bil sem poslan kot zastopnik srbske dobrovoljske divizije iz Odesa k načelnikom vseh ruskih gubernij, kjer so bila taborišča vojnih ujetnikov. Imel sem nalogo, da zberem vse Jugoslovane in jih odpravim v Odeso, kjer naj bi se prostovoljno priglasili v srbsko dobrovoljsko divizijo.

Ko se z načelnikom posvetujeva, kako naj izpeljeva to zadevo, se nenadoma odpro vrata in v sobo stopi mož v kratkem ruskem kožuhu, jahalnih hlačah in visokih škornjih ter že pri vratih zakriči: Volkovi so že obkroženi! Bajе jih je pet, kakor mi je javil lovec. Seveda sem te prišel kot prvega vabit, da se obvezno udeležiš lova. Sedaj šele je zagledal mene. Načelnik naju je predstavil, za povabilo se pa opravičil, ker je zaradi hudega revmatizma komaj gibljiv. Če mi pa hočeš napraviti uslugo, povabi tukaj mojega gosta, srbskega oficirja, ki gotovo ne odreče vabilu. Ko sem nekaj pojasnjeval, da sem brez puške, me graščak kratkomalo prekine češ, da me pri njem čaka prvovrsten kavalerijski

karabin. Ker je pa danes v mesto prijahal, mi drugo jutro ob devetih pošlje pred gostilno sani.

Tako sem bil popolnoma nepričakovano drugi dan dopoldne že gost nad vse gostoljubnega ruskega graščaka Višina. Pri njem so bili že trije njegovi sosedi pomeščiki, ki so bili prav tako povabljeni na volkove. Preden smo se odpravili, smo se krepko podprli in se napili čaja. Ker je bilo zelo mrzlo, sem tudi jaz nekajkrat segel po kozarčku vodke. Okrog poldne smo bili že na saneh in uro kasneje že v bližini obkroženih volkov. Lovec nas je lepo razmestil po stojiščih kakor po navadi in seveda ni pozabil postaviti gospodarja na najboljše stojišče. Kdo bi mu to tudi zameril.

Za tem sta se lovec in njegov pomočnik odpravila h gozdu, da odpreta »okno« kakor se temu pravi po rusko. Odmotala sta na razdalji kakih tristo korakov krpe, jih povlekla vsak v svojo stran in nam izginila z vidika. Do gozda sem imel kakih 350 do 400 korakov. Polje pred menoj je bilo poraslo z grmiči tako, da sem videl samo dva od svojih lovskih sosedov. Streljati sem mogel le naprej proti gozdu in mogoče še na levo, kjer ni bilo nikogar. Na svoji desni gledam soseda, kako menca z nogami, ker je mraz prav občuten. Ko smo tako čakali, da sta lovca obšla gozdiček in z nasprotne strani previdno pritrsnila na volkove, da se le odmaknejo in ne splaše, je minila ura. Tudi od tega, kako bosta lovca opravila svoj pritisk je bilo odvisno ali bodo volkovi našli okno in skozi okno planili v prostost ali pa bodo preplašeni preskočili krpe. Ko sem o tem premišljeval, se je pojavil na robu gozda prvi volk, za njim drugi, tretji in planili so naenkrat drug za drugim iz gozda. Videl sem jih vseh pet pred seboj na razdaljo kakih 300 korakov. Mogoče bi bil kak spretnejši

lovec in strelec tudi ulovil trenutek, da bi pomeril in sprožil. Toda jaz se nisem znašel, ko so mi volkovi že zginili za grmovji. Še enkrat sem jih vseh pet videl, toda v presledku le za hip. Takoj nato zaslišim šest zaporednih hitrih strel in po nekaj sekundah še sedmi strel. Te minute so bile zame jako zanimive le, da sem med čakanjem, oblečen v enostavno oficirsko suknjo s šajkačo na glavi in v usnjenih škornjih tako zmrzoval, da sem komaj čakal, da se vse konča. Pa tudi po streljanju ko sem vedel, da je lov končan, se nisem upal premakniti, dokler nisem zagledal lovca in njegovega pomočnika, ki sta prihajala iz gozda. Pohitel sem k družini, kjer so že pregledovali trofeje. Streljala sta samo dva. Gospodar in njegov sosed z desne. Volkovi so drveli naravnost nanje. Višin je položil s tremi strelji volka in volkuljo in na ubeglega volka oddal še četrti strel. Njegov sosed je s tremi strelji pogodil volka. Ko je lovec ugotovil, da je zadet tudi tretji volk, na katerega je streljal Višin, je ta triumfiral. Preden smo se odpeljali, je Višin še poslal lovca za ranjenim volkom. Bil sem tako premražen, da sem sklenil, če pojdem še kdaj v ruski zimi na lov, se moram prej ruskemu mrazu primerno opremiti.

Premraženi konji so nas skokoma ponesli po zasneženih poljih in še pred sončnim zahodom smo bili doma.

V toplo zakurjeni sobi graščaka nas je že čakala hladna zakuska z vodko. Vsi premraženi smo hlastno segli po »vodočki«, da smo bili vsi brez izjeme prav igrivo razpoloženi, ko nas je sluga pozval na kosilo. Začel se je zadnji pogon, kateremu posveča tudi ruska lovska družba izredno pozornost.

Pri kosilu smo slavili posrečeni lov, napivali gospodarju in njegovemu sosedu za uplenjene volkove z neštetimi kozarčki vodke in govorancami. Seveda smo tudi politizirali, ker je bila dolgotrajna vojna in njene posledice glavna tema. Čim več smo pili tem bolj je bila družba razigrana in kmalu smo ubrali »Volga volga mat rodnaja«. Skrbi in vojna so bile pozabljene. Nemce itak razbijemo in država združenih vseh slovanskih narodov pod pokroviteljstvom Rusije je bila v konceptu že gotova. Slavili smo herojske brate Srbe in pili bratovščino. Ko smo se nato zopet vrnili v razgovor na današnji lov in lovske spomine, se je sprožil pravi plaz klasične lovske latinščine. Medvedi, losi, volkovi, lisice, risi so se vrstili na tekočem traku. Govorili smo vsi vprek in ne vem kdo je koga sploh poslušal.

V tej nadvse prijetni družbi sem se počutil res kakor doma. Kako in kdaj sem se od mize poslovil, se ne spominjam več. Drugo jutro sem se prebudil v topli mehki postelji. Ko sem tako razglabljal potek včerajšnjega zadnjega pogona in prisrčnost, s katero so me ti ruski fevdalci vključili, mene popolnoma tujega človeka, v

svojo družbo, sem ugotovil, da gostoljubnosti ruskega človeka ni mogoče prehvaliti. Ko sem kasneje v svojem jako razgibanem življenju imel priložnost seznaniti se z mnogimi drugimi narodi, nisem nikjer naletel na podobne prisrčne odnošaje.

Še ves dan sem moral ostati gost graščaka Višina. Lovec nam je zjutraj sporočil, da je tudi četrti volk najden. Skoraj bi se bila orgija ponovila, pa sem bil tako zdelan od včerajšnjega popivanja, da sem vabilo odklonil.

Ko sem se tretji dan zopet javil vojaškemu načelniku, da dovršim svoje delo, me je ta sprejel z besedami: Malo sem bil že v skrbeh za vas. Višin je sicer znan gostitelj, je pa tudi znan rogovilež.

Iz lovske organizacije

Informacija o načelih za razvoj lovske organizacije in lovstva

Upravni odbor LZS je na seji dne 2. marca 1963 razpravljal o pobudah in predlogih za nadaljnji razvoj lovstva in lovske organizacije. Imenoval je komisijo, ki naj pripravi osnutek sprememb in se zedinil za sledeča načela:

1. Upravni odbor ugotavlja, da je lovska organizacija Slovenije v danih pogojih uspešno opravljala svoje naloge, katerih rezultati so: očuvanje divjadi v naravi, njena gojitev in razmnoževanje, množična vzgoja članstva in prebivalstva v etičnem odnosu do narave in divjadi. Po gospodarskih načelih vodenno poslovanje je pokazalo, da je lov redkokdaj aktivna postavka, kar pa ne zmanjšuje športno rekreacijskega in vzgojnega učinka lovskega udejstvovanja.

2. Z razvojem družbeno političnega sistema v Jugoslaviji in predvsem z obsežnimi gospodarskimi spremembami na področju kmetijstva, gozdarstva in industrije, ugotavlja lovska organizacija, da mora svoja načela samoupravljanja, ki temelje na lovski družini kot prostovoljni organizaciji lovcev, vskladiti z družbenim upravljanjem, to je povezovanjem svojih interesov z interesi gospodarskih panog kmetijstva in gozdarstva ter vzgoje na vseh nivojih.

3. Upravni odbor ugotavlja, da so se pokazale pri delu posameznih lovskih organizacij pomanjkljivosti, ki se manifestirajo v zaprtosti lovskih družin in premalo intenzivnim gospodarjenju z zaupanim splošno ljudskim premo-

ženjem. Poleg subjektivnih slabosti smatramo, da so objektivne težave, ki jih prinašajo civilizacija ter sodobno kmetijstvo in gozdarstvo, tolikšne, da je potrebno lovsko organizacijo povezati z ustreznimi družbenimi činitelji, ki naj z materialno pomočjo in moralno politično avtoriteto pomagajo k razvoju.

4. Vse udejstvovanje v lovstvu moramo podvreči družbenemu nadzoru, tako da dosežemo na eni strani optimalne lovske gospodarske učinke, vendar tako, da ne bo zmanjšana vloga samouprave v lovski družini.

5. Upravni odbor ugotavlja, da je prav samoupravljanje v lovski družini tisti temeljni mobilizacijski faktor, ki ga ne more zamenjati operativno poseganje od zunaj.

6. Lovska organizacija mora svoje poslovanje prilagoditi temu, da dosežemo učinkovitejšo strokovno pomoč terenu, nasproti organu družbenega upravljanja v komuni, okraju in republiki pa skladno povezovanje interesov na

podlagi objektivno določenih obveznosti in pravic.

7. Uresničitev gornjih ciljev in organizacijske rešitve so stvar razprav in praktičnih potreb. Materialna sredstva naj se formirajo tako, da bo lovišče zmoglo stroške in razširjeno reprodukcijo v ožjem smislu. Stvar skupnih potreb več lovišč naj po potrebi financirajo za to ustanovljeni namenski lovski skladi. Skladi v republiki naj zagotovijo izvrševanje skupnih nalog; na prvem mestu znanstveno raziskovalnega, strokovnega dela in vzgoje kadrov.

8. Vsaka naglica z formalnimi reorganizacijami bi lahko imela negativne posledice. Delo v lovskih družinah (občni zbori itd.) naj nemoteno teče dalje. Združevanje lovišč je lovskim družinam dano na prosto voljo; pri tem se je izogibati prisilnega združevanja. Upravni odbor smatra, da velikost družinskega lovišča do 6000 ha še v dno najboljše ustreza današnjim nalogam lovske organizacije.

»Lovska pravičnost«

Čeprav nisem več član lovske organizacije, sem v zadnjem času naletel na pojave, ki jih je, se mi zdi, vredno in potrebno objaviti. Služba me je zanesla na Primorsko, kjer sem se včlanil v družino, kjer je pretežna divjad, gams. Takoj sem opazil, da med člani družine ni bilo takega tovarštva, kakor na primer v predelih na Štajerskem, kjer sem prej služboval. Na Štajerskem smo na primer, po končanem lovu vedno priredili še zadnji pogon, med tem ko v teh krajih nisem tega nikoli doživel. Pri skupnih lovih tukaj se nisem nikdar sprostil, ker so se člani že pred lovom jeli sporekati, kdo bo dobil najboljše stojišče. Seveda so pri tem vedno uspeli stari asi, nas novince in še neizkušene pa so odrinili na stojišča, kjer divjadi še videli ni-

smo. To smo kritizirali in predlagali žrebanje stojišč. Toda tudi s tem nismo uspeli, ker so si listke za boljša stojišča pred žrebanjem pridržali zase. Po končanem lovu so gamse izkožili, vzeli vsak svoj kos mesa in odšli. Zaslutil sem, da se tukaj lov ne izvaja lovsko pravično, zato sem izstopil iz družine. Vseeno pa sem spremljal dogodke na lovih v teh predelih. Kmalu sem se uveril, da moje slutnje niso bile brez podlage.

V oktobru 1962 je bil pri divjem lovu v gojitvenem lovišču »Triglav« zasačen Viktor Kravanja iz Trente, član LD Soča. Ta je bil zaposlen kot nosač za planinsko postojanko na Kriških podih. Na svojih poteh skozi lovišče, si je naredil načrt, kako bo prišel do plena. Na lovu so ga pa prestregli lovski čuvaji in uslužbenci LM. Prisvojil si je bil dva gamsa in okrajno sodišče v Tolminu ga

je kaznovalo tudi na povrnitev škode 100 000 din. K. ni bil izprašan lovec. Na podobno, le še krutejše dejanje sem naletel 1. nov. 1962 v lovišču LD Log pod Mangartom. Ta dan sta se odpravila v predel Možica člana prav te lovske družine Andrej-Slavko Strukelj in lovski pripravnik Andrej Marka. Na lovu sta uplenila vsak svojega gamsa (kozi). Dogovorila sta se, da plen prikrijeta. Zato sta na kraju uplenitve gamsa izkožila, odrezala glavi in meso strpala v nahrbtnike. Gamsovi glavi s trofejo, kožo in noge od kolen navzdol ter nekaj slabšega mesa pa sta skrila na mestu. Zadovoljna sta se vračala češ, pa imava le meso. Toda delala sta račun brez krčmarja. Izsledili so ju člani LM s sodelovanjem obmejne enote in prejela sta zaslužen kaznen. Nasprotno s tem kaznovanjem pa je ravnal upravni odbor lovske družine, oziroma njeno disciplinsko razsodišče. Namesto, da bi bili proti njima takoj uvedli disciplinski postopek so oklevali in ju nekako pomilovali, kar je kazalo, da ne nameravajo od njih iztirjati povračilo škode. To vzbuja sum, da v družini ni vse v redu in bi morebiti postopek odkril nadaljnjo verigo takih početij. Saj je član disciplinskega razsodišča celo pripomnil: »Ali ju mislite za to uničiti, saj sta vendar človeka«.

Do danes družina proti mrharjema še ni ničesar ukrenila, temveč si prizadeva, da bi ju ohranila kot člana. Nek član upravnega odbora je celo skušal vplivati pri oblastnih organih, da bi jima vrnilo orožje. Vprašam vas, bovške lovec, ali taki ljudje še spadajo v zeleno bratovščino?!

Ko sem bil lovec-pripravnik, so me starejši lovci-veterani učili lovske pravičnosti. Izprašani lovec Andrej-Slavko Štrukelj pa je svojega pripravnika učil obratno, kako se plen prikrija. Vsakemu lovcu je uplenjena trofeja tudi v ponos. Štrukelj in Marka pa sta trofeji pustila lisicam.

Prepričan sem, da večina lovcev z Bovškega nima nič skupnega s takim početjem, da pa opisani in podobni primeri niso edini. Želim, da bi pravični lovci take dvonožne volkove čimprej iztrebili iz svojih vrst. Koristno bi pa bilo, da bi o takih pojavih spregovorili in poročali še drugi, predvsem lovci sami.

Ivan Kelc, vodnik LM
Bovec

Iz LD Ribnica

Konec januarja letos smo začeli lovci in gozdarji v Ribnici na Dolenjskem z reševanjem naše divjadi v tej izredno kritični zimi. Krmimo sicer že od polovice novembra preteklega leta, ko je prvič zapadel večji sneg. V lovišče Velika gora smo pravočasno dostavili dovolj krme, med tem nekaj divjega kostanja ter vse vskladiščili v delavski baraki gozdnega obrata KZ Ribnica. Od tu se je krma po potrebi raznašala na redna krmišča, za srnjad in jelenjad, ki jo imamo že nekaj let. Nabavili smo tudi dovolj hrane za poljsko perjad, za fazane in jerebice. Tudi ta krmišča smo pripravili pred zimo. Naša družina ni namreč že več let prizadeva, da naseli lovišče tudi s poljsko perjadjo, ki je prej ni bilo pri nas. Preteklo leto smo spustili 140 fazanov (nekaj že prejšnja leta) in okrog 80 jerebic. Vsa ta prizadevanja pa niso uspela. Odlovili smo tudi jerebice in jih prezimovali v voljerah, vendar so bili rezultati kljub velikemu trudu, slabi. Stalež fazanov se je zdesetkal, stanje pri jerebicah pa je nekoliko boljše. Marsikdo izmed nas se vprašuje, če se bo poljska perjad pri nas sploh zaredila, oziroma če se spleča toliko truda in žrtev. Predlagam, da bi morebiti nekdo, ki ima večkušenj in pozna naše klimatske pogoje, napisal v našem glasilu svoje misli. Posebnih ukrepov za krmljenje srnjadi in jelenjadi v Mali gori nismo predvideli, ker pri normalnih zimah divjadi v tem delu lovišča zaradi južne ekspozicije in zgradbe gozda (po vsem pobočju raste vseh vrst grmičevje) ne manjka hrane.

Do konca januarja smo krmili divjad kakor v normalnih zimah. Toda ko je pozneje nenehno snežilo in zapadlo 1,5 m snega, vsa divjad pa se je premaknila v pod-

nožje Velike gore in Male gore, je bila divjadi potrebna izredna pomoč. Divjad je bila zametena in ni mogla za hrano. Zato je lačna povzročala na gozdnih kulturah občutno večjo škodo kakor v normalnih zimah. Pri gozdnem obratu KZ Ribnica smo organizirali ekipo petih tovarišev z nalogo, da v vsaki izmed sedmih logarij, na cca 6000 hektarih podedo z motorno žago po kakih 30 dreves. Pričeli smo takoj 1. febr. družno z lovci in gozdarji. Kjer se je zadrževala divjad, smo podrli omelaste jelke, ki jih je v naših gozdih precej, pa tudi tretplike, javore, hraste in druge listavce. Premikanje po zasneženem terenu in tudi sama sečnja sta bila izredno težavna. Zato smo imeli po dva konja, ki sta delala gaz ter se pri tem vdiral do trebuha. Konja sta nosila tudi motorno žago, gorivo in mazivo, ker sami tega pri visokem snegu ne bi zmogli. Imeli smo tudi lopate, saj smo morali ob vsakem drevesu odkidati sneg, da smo mogli opraviti delo. Pri celodnevem delu smo vsak dan podrli 16 do 20 dreves in v 14 dneh na vsej površini 260 debel, ne všteto drobnejše drevje. Zajeli smo poldrožje LD Ribnica, LD Dolenja vas in LD Žlebič. Poleg oskrbe s hrano smo hkrati naredili tudi precej gazi, kar je terjalo izredne napore. Naj tukaj izrečem vse priznanje in zahvalo gozdarjem in lovcem, ki so tako požrtvovalno sodelovali!

Srnjad in jelenjad je takoj z velikim naskokom prišla položeno naravno hrano, pri čemer jim je šla prav posebno v slast poleg iglic in popja listavcev, omela. Žal se povsod ni tako delalo, ker se mnogokrat lovci »upravičeno« izgovarjajo na službeno zaposlenost ali zaradi oddaljenosti od lovišča, ne morejo sodelovati. Taki izgovori niso častni in se ne skladajo z lovske etiko. Če že ne sodelujejo, bi se morali taki lovci odkupiti z denarno protivrednostjo v sklad z gojitev divjadi, če naj bodo enakopravni z ostalimi. Opravičeni od takih obveznosti bi smeli biti le fizično nezmožni. Sreča, da to zimo v našem področju ni bilo volka. Kljub temu pa v tem pogledu stalno nadzorujemo lovišče. Več pozornosti bi pa morali vsekakor posvetiti zatiranju lisic, ki so se v zadnjem času preveč razmnožile. Po sledovih ugotavljamo, da gospodarijo nad zajci, katerih stalež je vedno bolj ogrožen. Zato je v pretekli sezoni naša družina omejila brakade. Pri pokončenju lisic s puško in jamarjenjem ni zadovoljivih uspehov. Menim, da bi bilo treba misliti, kako bi mogli zopet varno

uporabljati ampule. Divjih prašičev smo v pretekli sezoni uplenili 15, v sosednjem lovišču LD Žlebič okoli 10. Kljub temu imamo v Mali gori še kakih 15 ščetinarjev in približno toliko tudi v sosednjih loviščih. Opazil sem, da se prašiči v tem globokem snegu kar dobro gibljejo. Močnejši utirajo gazi šibkejšim, da se tako lahko selijo sem in tja. Najraje se zadržujejo v dolinah, kjer je poleti visoka praprotna in globlja zemlja. Te doline in mehkejša pobočja prerijejo kakor buldožerji in se hranijo s koreninami, zlasti praproti ter žuželkami in golaznijo, ki prezimuje v tleh. Vendar šibkejšim zaradi globoko zmrzle zemlje, trda prede. Tudi lep stalež medvedov imamo. Ob prvem snegu, tik preden so šli v brloge, sem jih presledil sedem, dve medvedki z mladiči in tri dobre posamezne, vse v pobočju Velike gore. Tudi v Mali gori so čuvaji ugotovili štiri medvede po sledovih. Zato ji bila v preteklem letu tudi škoda po njih občutno večja. Medvede vadimo na oskrbovani mrhovišči z opazovalno visoko prežo; ena v Veliki gori, druga v Mali gori. Na obeh mrhoviščih sta bila že uplenjena medveda po lovcih inozemcih. Tudi letos sta mrhovišči založeni in pričakujemo goste za odstrel. Čaka nas zgolj še v zgodnji pomladi založitev vseh solin, kar bo po letošnji hudi zimi posebno važno za izčrpano srnjad in jelenjad.

Janez Picek
starešina LD Ribnica

Iz LD Vipava

Člani LD Vipava so večkrat slišali neznane strele v lovišču. Gospodar družine je tudi zalotil skupino divjih lovcev, ki pa so imeli urnejše noge. Dne 20. jan. 1963 so pa ti tatovi ustrelili srnjaka. Član družine in poklicni čuvaj sta nato izsledila tri mladince 19—20 let, ki so imeli štiri puške risanice. Eden teh je bil član strelske družine, kjer je najbrž dobil puške za vajo v streljanju. Tako so se vadili ti mladinci — ki niso izjema — v streljanju namesto v tarčo, na divjad in koristne ptice. Taki pojavi so posledica premajhne kontrole nad početjem mladincev s puškami. Nujno je, da lovske in strelske organizacije poostre nadzor nad početjem mladine s puškami, ki naj strelja edino le na streliščih, prosta nošnja strelnega orožja izven strelišča in razen v toku, pa naj bo mladincem enostavno prepovedana, če se hočemo izogniti nesrečam in obvarovati divjad, zlasti pa koristne ptice.

Albin Ukmar,
tajnik LD Vipava

Foto F. Riedl

Pomoč divjadi

Pod agilnim vodstvom požrtvovalnega starešine J. Špilarja, so lovci LD Krško na skupnih akcijah zamenjali puške za lopate, v nahrbtnikih pa plen s hrano za divjad. Kljub snežnemu metežu so se zbrali pri Mlakarju v Zadovniku — kakor kaže slika — in krenili v razne dele lovišča, da nudijo pomoč svojim pernatim in dlakastim varovancem.

Na Homu v lovišču LD Vrnsko, je Ivko 25. jan. 1963 uplenil štiri prašiče, svojega prvega 21. jan. — v enem tednu šest prašičev

Odlikovanje

Ljuban Zadnik, ki je letos praznoval svojo 50-letnico, je bil 2. marca 1963 po soglasnem sklepu Upravnega odbora Lovske zveze Slovenije, **odlikovan** z Redom za lovske zasluge I. stopnje. Jubilant in odlikovanec je dolgoletni strokovni delavec v slovenskem lovstvu in kinologiji, neumoren organizator, gojitelj divjadi, starešina LD Pšata. Več ko desetletje je bil član upravnega in izvršnega odbora LZS, najaktivnejši predsednik raznih komisij in odborov ter pomemben pisec stro-

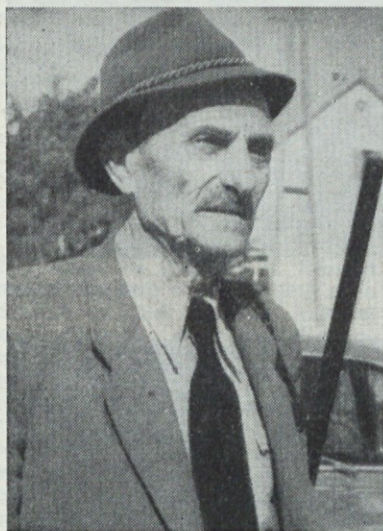
kovnih člankov v našem glasilu Lovec. Uspehi njegovega požrtvovalnega dela v lovstvu in kinologiji so povsod vidni in splošno znani. K zasluženemu odlikovanju in posebej k polstoletnici njegovega plodonosnega življenja mu iskreno čestitamo ter mu želimo še obilo let zdravja in sreče, da bo še dolgo tako uspešno deloval in mu bodo nadaljnji uspehi polni zadoščenja in zadovoljstva. Posebej mu želimo mnogo prijetnega razvedrila v naravi z divjadjo, na lovu pa obilo ognja!

Lovski tovariši

Jubilanti

Prof. Jože Kremenšek — 80 let

Redki so lovci v naših vrstah, ki bi bili pri teh letih tako ravni, prožni in sveži. Zato je pa jubilan doma iz Laz na Krasu, kjer so mu dajali življenjsko moč bal-

zami jelovih gozdov in sonce pisanih košenic, telo pa mu je utrjevala kraška burja. Sicer pa naš lovski tovariš iz LD Planina ni velik, toda gost. Še danes mu ni nobena ura prežgodnja in nobena noč predolga, kadar čaka lisico ali jazbeca, nobena pot prenaporna in ne hrib prestrm, če naskakuje petelina, zalezuje srnjaka ali kliče jereba. Ob koščku kruha in jabolku se zgublja po ves dan v prostranih gozdih in kraških vrtačah, da gleda, opazuje, preiskuje, ocenjuje, doživlja in uživa. Študiral je namreč v napredni in zavedni Pragi kemijo in zato sega njegov pogled globlje v presnavljanje materije in dogajanje v naravi. Lovsko kri je podedoval po očetu in začel z lovsko prakso v domačem kraju že kot dijak tedanje nemške realke v Ljubljani in nadaljeval med študijem v Pragi, kjer se je na čeških prostranih poljih posebej izuril in lovu na poljsko divjad. Ko je pred prvo svetovno vojno začel svoje prosvetno delo na slovenski realki v Idriji, mu je bil mentor v domačem lovu tedanji njegov ravnatelj na realki prof. dr. St. Bevk, znan naravoslovec, pedagog in lovec. Ta ga je kot zvestega lovskega tovariša uvedel v vse večšine lova, zlasti na divjega petelina, srnjaka in jereba. To lovsko

znanje, združeno z vedo njegovega poklica mu je odprlo globok pogled v snovanje narave in življenje divjadi, kakršen je redkim lovcem dan. Pred italijansko zasedbo po prvi, za nas usodni svetovni vojni, se je iz Idrije umaknil v Ljubljano in bil do upokojitve profesor na Srednji tehnični šoli, s katere se mnogi njegovi učenci s spoštovanjem in hvaležnostjo spominjajo skromnega, blagega in plemenitega moža, učitelja in tovariša. Da mu kot zavednemu, naprednemu intelektualcu ni prizanesel okupator s svojimi valpti, je ob sebi umevno. S svojim peresom je marsikaj prispeval v naše glasilo, v knjigi Naš lov II, pa o strupih. Za svoječasno delo v lovski organizaciji je prejel priznanje z Znakom za zasluge. Kot zgleden in vesten lovec vodi že več ko pol stoletja lovski dnevnik o vseh svojih lovskih doživetjih in opazovanjih. Saj je bil glavni namen njegovih lovskih pohodov opazovanje. V svoji bogati lovski praksi je uplenil le nekaj manj kot sto srnjakov. In sedaj si jubilan v svoji skromnosti zgolj želi, da bi uplenil še stotega. V globokem spoštovanju do jubilanta in dragega lovskega tovariša, mu pa iskreno želimo, da bi še dolgo — ne — uplenil stotega zato, da bi še mnogo let zdrav in srečen hodil za njim in užival spokoj in prelest mogočnih domačih gozdov, kjer ob opazovanju divjadi živi njegovo srce!

Dragi Jože, še na mnoga leta!

Lovski tovariši in prijatelji

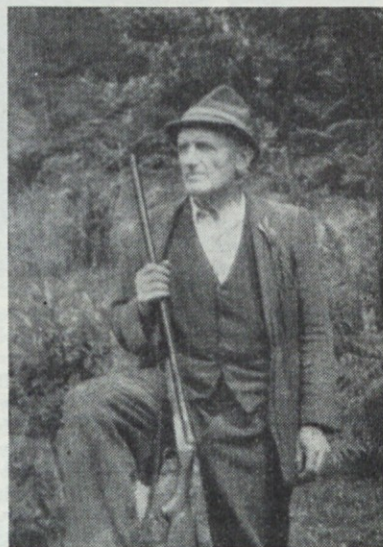
-M.

Vinko Jerič je v januarju 1963 zdrav in vesel obhajal svojo 70-letnico in 50-letnico v zeleni bratovščini. Vrsto let je bil starešina

LD Stoprce ter je mnogo doprinesel k ureditvi lovišča in h gojitvi divjadi. Še sedaj redno hodi z nami v lovišče in noben hrib mu ni prestrm in previsok. Vsi člani mu k jubileju pristrčno čestitamo in mu želimo, da bi nas še mnogo let zdrav in vesel spremljal po naših zelenih Haložkih gozdovih in nas s svojim lovskim humorjem zabaval v veseli družbi!

Lovski tovariši LD Stoprce

Matiji Možini 75-letniku, članu LD Trnovo-Ilirska Bistrica in njenemu častnemu članu k jubileju iskreno čestitamo in mu želimo še mnogo čilih in zdravih let v krogu lovskih tovarišev!

LD Trnovo - Ilirska Bistrica

Jože Kostanjšek 75-letnik, član LD Hum, Celje se je skoraj pred 60 leti začel uvajati v lovske večšine v Ribnici na Dolenjskem pri

znanem tedanjem trgovcu in lov-
cu Picku. Od tedaj je zvest in po-
žrtvovalen član lovske bratovščine
in še vedno se udeležuje dela v
družini — predsednik je nadzor-
nega odbora — pa tudi lovov.
Odlikovani so bili z Znakom za
lovske zasluge. Dragi Jože, ostani
še dolgo v naši lovski družbi, za
kar Ti želimo obilo zdravja in za-
dovoljstva!

Tovariši LD Hum, Celje

Ing. Juliju Uršiču 70-letniku,
članu LD Kamnica, njenemu so-
ustanovitelju, reju brakov jazbe-
čarjev in ob 38-letnem lovskem
udejstvanju iskreno čestitamo
in mu kličemo še na mnoga sreč-
na in vedra leta na zelenih po-
ljanah!

Člani LD Kamnica
pri Mariboru

Umrli

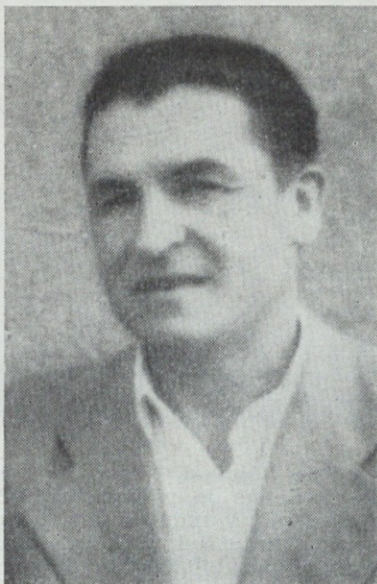

Jože Weibl, član LD Bled je
nenadoma omahnil 56 let star. Bil
je njen dolgoletni vesten tajnik,
član Upravnega odbora LZS in
upravnik gojitvenih lovišč. Po vr-
nitvi iz internacije je takoj z vs-
o vnemo in požrtvovalnostjo prijel
za delo pri lovski organizaciji in
urejanju gojitvenih lovišč, končno
pa se je ves posvetil svoji lovski
družini in lovišču Bled. Za svoje
uspešno delo je bil odlikovan z
Znakom za zasluge in z Redom
za lovske zasluge II. stopnje.

Dragi Jože, naj Ti bo lahka
domača zemlja, Tvoj svetel lov-

ski lik nam bo pa trajen vzor in
spomin pri delu za naše lovstvo!

LD Bled

Franc Steblaj, član LD Draga-
Trava, prej LD Ribnica na Dol.,
kjer je bil tudi doma, šegav in
priljubljen lovski tovariš v de-
cembru 1962, star 59 let. Bil je
za časa okupacije v internaciji po
raznih koncentracijskih tabori-
ših in odlikovanec izza časa
NOV. Naj mu bo časten spomin!

LD Draga-Trava

Štefan Abraham, član LD Bo-
reča, logar je 36 let star tragično
preminul. Zvestega in požrtvoval-
nega lovskega tovariša bomo
obdržali v trajnem lepem spo-
minu.

LD Boreča — Pomurje

Petru Drnovšku v spomin

Mlad je bil Peter, ko je kot
rudarski tehnik prišel v te kraje.
Prirojena ljubezen do narave je
že zgodaj zbudila v njem željo,
postati lovec. Odlikovala ga je
skromnost, nesebičnost, in blagost.
Povsod, kjer je služboval, si je
s svojo veselo naravo in neizrp-
no človeško dobroto pridobil za-
upanje vseh, zlasti delavcev. Po-
sebnost zadoščenje je občutil, če je
lahko komu v stiski pomagal, za-
vedajoč se, da je tudi sam občutil
vso bridkost rudarskega otroka.

Lov ga je vsega prevzel in je
ves prosti čas posvetil vzgoji mla-
dih lovcev, katerim je nesebično
posredoval svoje znanje in izkuš-
nje. Kot večletni starešina je za
razvoj družine mnogo doprinesel.
Pri graditvi lovskega doma je z
dobro organizacijo in osebnim ude-
ležbo pri delu veliko prispeval.

Delovni kolektivi so mu kmalu
naložili težko nalogo, ko je bil
izvoljen v Občinski ljudski odbor.
Peter je njihovo zaupanje vselej
častno opravičil. Veliko načrtov
je nameraval še uresničiti.

Med nami lovci je bil zelo pri-
ljubljen. Povsod, kjer se je poja-
vil, je vnašal dobro voljo in se
nam je zdel neumrljiv.

Zadnje čase je služboval daleč
od doma. Domov je prihajal po-
redkoma in za krajši čas. Ob ta-
kih priložnostih ga je vselej pri-
tegnil tudi gozd. V njegovem
okrilju je vedno našel razvedrilo,
užitek in mir. Ko je poslednjič
odhajal, se mu je kakor vselej
oko ustavilo tudi na gričih, kjer
je doživljal trenutke nepozabnih
lovskih spominov. Nihče takrat ni
sutil, da Peter vsega tega ne bo

nikdar več videl. Vračajoč se proti domu z namenom, da preživi dopust med svojci in prijatelji ter med svojimi varovanci, ga je zafela zla usoda in ga nenadno iztrgala iz naše srede. Postal je žrtev današnjega divjega prometa. Nemo, z žalostjo v srcih je spremljalo pokojnika veliko število lovcev in drugih, v prerani grob. Nam, ki smo z njim živeli in delali, bo ostal svetel vzgled in ga bom ohranili v trajnem spominu.

Janko Vidič, Kočevje
LD »Mala gora«

Alojz Dobrina, Kolman, član LD Muta, v juliju 1962.

Anton Knez, dolgoletni član LD Šentupert.

Anton Andolšek, član LD Velike Lašče od njene ustanovitve, zgleđen lovec in gojitelj divjadi. Ohranili ga bomo v trajnem spominu!

Lovci LD Vel. Lašče

Polde Šircelj, član LD Trnovolirska Bistrica, večletni predsednik nadzornega odbora, 56 let.

Rudi Robič-Grajenjekov, član LD Kranjska gora, 54 let.

Jože Nahtigal,* član LD Šoštanj-Ravne je v avgustu 1962 pri nesreči v rudniku kot rudar s tremi tovariši izgubil življenje. Pokojnik je bil zgleđen aktiven lovec in se je posebno odlikoval pri pokončavanju lisic in jazbecov s svojim psom. Udeležil se je bil

* Objava se je zakasnila, ker prvega obvestila uredništvo ni prejelo.

prvega lovskočuvajskega tečaja v Ponovičah in nam je bil s svojim humorjem in prisrčnostjo nadvse drag lovski tovariš, ki ga bomo ohranili v trajnem in častnem spominu.

LD Šoštanj - Ravne

Anton Klun, član LD Struge na Dolenjskem od njene ustanovitve, 59 let.

Ob koncu lovne sezone

Šaljive

Srnjak na klic

Lovec Tine mi je pripovedoval, kaj se mu je pripetilo pred leti, ko je stopil v lovske vrste in še ni bil izprašan lovec. Julijskega popoldne je šla proti podnožju Čavna skupina lovcev, da odstrelijo kako rogato žival, ker je bila košnja in tedaj se ob težkem delu prileže košček divjačine. Tine pa je imel le šibrenico in so ga zato postavili na skalo, da bi počil lisico, če bi prišla, seveda. Pretekla je ura, druga, a Tine se je vedno huje boril z vetrovi. Da bi pomiril notranjščino, se je malo sklonil in tedaj se je oglasilo — piv ... Komaj je pretekla minuta, je Tine zaslišal pokanje suhljadi in pred njim se je pokazal zastaven srnjak. Seveda le za hip, ker je brž ujel značilen »veter«.

Verjemite, je končal Tine, to je najboljša naravna piščal, le pravilno jo je treba uporabljati. Napak je le to, da se ne oglasi vedno, kadar bi lovec želel ...

Podčavenski